LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaca, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 27 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antr., balandžio (April) 3, 1962 * * * * * METAI 51-ji

KRISLAI

"Šlovė darbui!"
Visi nustebinti.
Baisus gąsdinimas.
Žinoma, problemos sunkios.
"Ugly American."
Prieš žvėriškumą sporte.
Karas užsibaigė "nelogiškai."

— Rašo A. Bimba —

Štai mano rankose Vilniaus "Jaunimo gretų" Nr. 2. Rašoma apie komjaunimo suvažiavimą. Ar žinote, kaip ten skamba pirmojo ir vedamojo straipsnio antraštė? Nė nebandykite atspėti.

"Šlovė darbui!"—štai kaip ji skamba. Ir ten randasi mergaitės nuotrauka.

Ar žinote, kas per viena ta mergaitė?

Ogi gražuolė Marcelė Šiugždenytė.

Pasirodo, kad Marcelė yra "Kapsuko rajono Černiachovskio vardo kolūkio kiaulių šėrėja - prižiūrėtoja," kad "ji pereitais metais prižiūrėjo 30 veislinių kiaulių ir išaugino iš kiekvienos kiaulės po 25 paršelius — viso net 750 paršelių!"

Taip, šlovė darbui, šlovė darbo didvyriams!.

Argi gali tokia Lietuva patikti tiems buvusiems ponams, kurie pabėgo iš Lietuvos po Antrojo pasaulinio karo?!

Jungtinės Valstijos atsisakė Jungtinėse Tautose įregistruoti John Glenn ir kitų amerikiečių žygius beorėje erdvėje. Visi tuo smarkiai pritrenkti. Juk Jungtinės Valstijos, kaip pasirodo, energingiausiai kovojo už tokio nutarimo Jungtinėse Tautose pravedimą.

Na, o Tarybų Sąjunga įregistravo visus savo žygius erdvėje — ir Gagarino, ir Titovo.

Ką slepia mūsų Valstybės departamentas?

Šis klausimas dabar visiems lūpose.

O štai kitas ir gal dar rimtesnis dalykas. Prezidentas Kenedis pasakė, kad jeigu Europoje kiltų kiek didesnis karas, tai jis nelaukdamas užpuolimo ant Amerikos pavartotų atominę bombą prieš "agresorius."

"Agresoriais" gi jis skaito socialistinius kraštus.

Čia jau tikrai pavojingas pagąsdinimas.

Iki šiol iš Washingtono propagandoje buvo sakoma, kad atominis ginklas iš mūsų pusės tobulinamas tik apsigynimui, kad jis niekados nebūsiąs agresijos įrankiu.

Šiuo tarpu Kinijos sostinėje posėdžiauja parlamentas. Daug problemų jam teks išspręsti. Pačios sunkiausios problemos yra ekonominės. Tokį ekonominiai atsilikusį agrikultūrinį kraštą trumpiausiu laiku pakelti į pirmaeilius industrinius kraštus herkuliškas darbas. Būtų stebuklai, jei netektų susidurti su kebliausiomis problemomis.

Bet nusivils tie, kurie laukia kiniečių suklupimo prieš tas problemas.

Neseniai iš spaudos išėjo knyga "Ugly American." Joje plačiai vaizduojamas amerikietis šių laikų Europos ir kitų žemių žmonių akyse.

Žodį "ugly" galima versti visaip: "negražus," "atpriklus," "nešvankus," "biaurus." Visaip skamba prastai.

Du dalykai žemina amerikiečio vardą. Vienas, tas

Tąsa 5-tame pusl.

Plieno darbininkų unija susitarė su fabrikantais

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų vyriausybei tarpininkaujant, vienuolika didžiųjų plieno gaminimo korparacijų ir United Steelworkers unijos vadai susitarė ir pasirašė dviejų metų kontraktą. Sutartis liečia 450,000 plieno gaminimo darbininkų.

Senasis kontraktas baigiasi su birželio 30 diena. Pagal naują kontraktą darbininkų algos pasilieka tokios pat, kaip buvo, bet už metų laiko unijos ir korporacijų vadai galės panaujinti derybas algų reikale.

Unijos vadai reikalavo pakelti algas 10 procentų. JAV Darbo departamentas mano, kad algų pakėlimas 3 procentais nepakenktų finansiniam šalies stoviui. Pagaliau algų klausimas paliktas spręsti ateityje.

Plieno kompanijos sutiko pakelti 10-mi procentų nedarbo, vakacijų ir senatvės pensijų mokestį.

J. Valstijos bandys atomines bombas

Washingtonas. — Spaudos konferencijoje prezidentas Kenedis sakė, kad Jungtinės Valstijos nesusilaikys nuo atominių bombų bandymų atmosferoje, jeigu nebus tarptautinės kontrolės.

Jis sakė, kad pasitarimai su Tarybų Sąjunga pasiekė tokį sukliuvimą, užsikirtimą, kad negalimas susitarimas.

JAV reikalauja, kad būtų tarptautinė kontrolė, gi TSRS sako, kad kol nėra susitarta nusiginkluoti, tai kontrolė pavirstų tik į šnipinėjimą ir dar daugiau pablogintų santykius. TSRS sutinka priimti bile Vakarų pasiūlytą kontrolę, jeigu Vakarai sutiks priimti TSRS nusiginklavimo planą.

RŪKYMAS IR SVEIKATA

Washingtonas. — Dr. J. A. Shannon, National Institute of Health direktorius, sako, kad nuo širdies ligos miršta 63 procentai tų, kurie rūko. Pirmlaikinius gimdymus turi 12 procentų tų moterų, kurios rūko, o tik 8 procentus iš nerūkančių. Institutas tyrinėjo 290 žmonių ir priėjo šių išvadų.

IZRAELYJE AUGINA AUDINES (MINK)

New Yorkas. —Prieš keleris metus New Yorko kailių biznierius Herman Meltzer paaukojo Izraeliui 300 veislinių audinių (mink). Dabar Izraelyje jų jau yra apie 2,000. Sakoma, kad 1965 metais turės apie 100,000.

Porto Alegro, Brazilija. —Rio Grande do Sul gubernatorius Bizola perėmė į valstijos rankas amerikiečių Rio Grande Light & Power įmones $5,000,000 vertės.

Sydney, Australija. — Streikavo virš 18,000 laivakrovių, protestuodami prieš naują prieš streikus įstatymą.

Kuba pradėjo teisti 1,182 įsiveržėlius

Havana. — Kubos liaudies teismas pradėjo teisti 1,182 invazijos įsiveržėlius, kurie laike invazijos buvo suimti. Jie teisiami grupėmis. Kaltinimas: užpuolė Kubos respubliką JAV apginkluoti ir joms įsakius.

Užpuolimas įvyko 1961 m. balandžio 17 dieną. Po trijų dienų kovų jis buvo atmuštas.

Dėl patekusių į nelaisvę įsiveržėlių bvo vedamos derybos. Kuba buvo sutikus išmainyti juos ant buldozerių, bet tas nepavyko, kada buvo jai pasiūlyta vieton buldozerių tik nedideli traktoriai.

Pataria įskiepyti vaikus nuo tymų

Washingtonas. — JAV Sveikatos departamentas skelbia, kad nuo tymų ("measles") daugiau vaikų numiršta, negu nuo poliomelito (polio). 1961 metais nuo polio mirė 255 vaikai, o nuo tymų — 522.

1958 metais buvo užrekorduota 764,000 susirgimų tymais, bet, manoma, kad buvo apie 3,500,000, nes daugumoje atsitikimų susirgimai nėra rekorduojami.

1961 metais Buffalo mieste buvo įskiepyta 330 vaikų, tai iš jų tik 3 susirgo tymais, gi iš tokio pat skaičiaus tų, kurie nebuvo įskiepyti, sirgo 38.

KARINGAS KUNIGAS

Saigonas. — Amerikiniai korespondentai jau daug kartų gyrė katalikų kunigą Ngu-yen Lac Hoa už jo "karingumą prieš partizanus". H. Bigart rašo, kad kunigas apsikarstęs bombomis, revolveriais ir užsikabinęs ant krūtinės JAV išdirbystės "M-1" šautuvą vadovauja 1,200 kareivių prieš Pietų Vietnamo partizanus.

Quito, Ekvadoras. —Karininkai buvo suplanavę nuversti prezidento Carlos Arosemeno vyriausybę, bet jiems nepavyko.

Argentinoje įvedė griežtą diktatūrą

Buenos Aires. — Militaristai įvedė griežtą diktatūrą. Laikraščiams ir per radiją uždrausta bent kas prieš juos pasakyti, susirinkimai ir demonstracijos draudžiama. Frondizio pasekėjų grupė buvo pasirodę gatvėje, tai juos užpuolė armija ir policija, vartojo ašarų bombas ir buožes, vienus sumušė, kitus išvaikė.

Buvęs prezidentas Frondizis suimtas ir išvežtas ant salos, kur pirmiau jis laikė komunistus. Argentinos prezidento vietą stengiasi užimti senato pirmininkas Guido.

Madridas. — Buvęs Argentinos diktatorius Juan Peronas seka įvykius Argentinoje. Sakoma, kad jis šaukia į Ispaniją 70 savo pasekėjų vadų sudarymui planų jo grįžimui.

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų vyriausybė akylai seka visus įvykius Argentinoje. Ji turėjo ryšių su Frondizi ir militaristais. Jungtinėms Valstijoms nelabai paranku užgirti militaristų perversmą, bet, manoma, kad turės reikšmę Jungtinių Valstijų Alliance for Progress pagalba. Jeigu bus sužinota, kad "savo valia" Frondizis atsisakė nuo prezidento vietos, tai JAV nebus reikalo pripažinti militaristų valdžią, nes tai bus legalus Argentinos vyriausybės pasikeitimas.

Jungtinėse Tautose rezignavo Argentinos atstovas Mario Amadeo, nes numatė, kad militaristų valdžia jį atšauks.

Valstybės departamentas kenkia erdvių tyrimui

New Yorkas. — Jungtinės Valstijos paruošė rezoliuciją už bendrą erdvių tyrimą, kurį 1961 m. gruodžio mėnesį Jungtinių Tautų Asamblėja vienbalsiai užgyrė. Tai buvo pirma to, kai JAV astronautas John Glennas tris kartus apskrido aplinkui Žemę. "The New York Times" rašo, kad JAV, paruošdamos tą rezoliuciją, manė, jog Tarybų Sąjunga jai bus priešinga.

Dabar, kada Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga susitarė bendradarbiauti beorės erdvės tyrimui, kada TSRS pateikė Jungtinėms Tautoms davinius apie šešioliką atliktų jos oro tyrimų, jų tarpe ir kosmonautų Jurio Gagarino ir H. Titovo skraidymus kosmose aplinkui Žemę, tai JAV Valstybės departamentas atsisakė suteikti davinius apie John Glenno skridimą.

"The New York Times" redakciniame rašo, kad toks Valstybės departamento elgesys Jungtines Valstijas pastato į nesmagią padėtį ir pataria pateikti davinius apie John Glenno žygį. Laikraštis teigia, kad toks Valstybės departamento elgesys kenkia bendradarbiavimui erdvių užkariavime.

Atstovų butas už naują taksų formą

Washingtonas. — Po karštų debatų Jungtinių Valstijų Atstovų butas 219 balsų prieš 196 priėmė prezidento Kenedžio siūlomą naują įplaukų taksų formą. Dabar bilius perduotas Senatui, o paskui bus pavestas Finansiniam komitetui.

Nauja taksų forma nėra pilnai ta, kurią prezidentas Kenedis siūlė prieš metus. Ji buvo žymiai pakeista, kad sumažinus respublikonų ir pietinių valstijų kongresmanų pasipriešinimą.

Jeigu ši forma bus tokia pat Senato priimta, tai pirmoje vietoje laimės fabrikantai ir pramonininkai, kurių taksai bus sumažinti per metus $1,200,000,000 tam, kad "padrąsinus juos plėsti biznį, o fabrikantus įsitaisyti naujų mašinų".

Kiti pakeitimai yra: biznio korporacijos turės atskaityti nuo dividendų (pelnų) taksus, bankai nuo taupinimo įdėlių, ir pinigus perduoti JAV valdžiai, taip, kaip dabar fabrikantai atskaito taksus nuo algų ir perduoda valdžiai.

KAS METAI PAGIMDĖ PO KŪDIKĮ

Madridas. —Julio Inchausti ir Maria apsivedė prieš 18 metų. Marija jau pagimdė 18 vaikų, 17 jų yra gyvų, o vienas mirė. Dabar Maria yra 39 metų amžiaus.

N.J. VALSTIJA GELBĖS NUKENTĖJUSIEMS

Trenton, N. J. — Kovo pradžioje baisi audra padarė labai daug nuostolių New Jersey pamario gyventojams. Gubernatorius R. J. Hughes pasirašė bilių, kad nukentėjusių pagalbai būtų suteikta $12,000,000 iš valstijos.

JAV nežino ką ir daryti su strateginėmis medžiagomis

Washingtonas. — Demokratas senatorius S. Symington'as, kuris yra komitete tyrimui Jungtinių Valstijų strateginių medžiagų taupymo, sako, kad vyriausybė nežino ką su jomis daryti.

The Office of Emergency Planning viršininkai yra supirkę už $8,711,500,000 strateginių medžiagų. Jos yra sukrautos į tam tikrus sandėlius. Kai kurios negenda, bet tokias, kaip sviestas, mėsa ir eilė kitų prisieina kiekvieneriais metais iškeisti.

Ir negendančiųjų yra labai daug. Skardos yra 349,000 tonų, tai 164,000 tonų daugiau, kaip reikia, o dar yra užsakyta 50,000 tonų.

Numatoma, kad strateginių medžiagų už $3,400,000,000 yra daugiau, kaip jų reikalinga. Laikymas jų per metus sudaro $11,000,000 priedinių išlaidų.

Senatorius sako, kad jeigu JAV vyriausybė tą perviršį bandytų parduoti, tai tokių pat medžiagų kainas rinkoje nupuldytų. Reiškia, strateginių medžiagų taupymo viršininkai perdaug persistengė.

Sako: Auga Kubos gynybos jėgos

Washingtonas. — JAV valstybės departamentas skelbia, kad dabar Kubos respublika turi: 300,000 žmonių liaudies milicijoje, nuo 150 iki 250 vidutinių ir sunkiųjų tankų, nuo 600 iki 1,100 įvairių patrankų, nuo 500 iki 1,000 priešlėktuvinių patrankų, apie 500 mortirų ir 200,000 įvairių mažesnių ginklų.

Sakoma, kad Kuba ginklų gauna iš socialistinių šalių, ypatingai iš Čekoslovakijos. Sako, būk ji turi apie 75 moderniniu mūšio lėktuvus ir šimtai kubiečių mokosi lakūnų veiksmų socialistinėse šalyse.

Žulikai "išsventino" jos $8,000 taupinių

Great Neck, N. Y. —Nora Kurowski, 72 metų amžiaus, gyvenanti 15 Franklin Rd., įsileido į stubą nepažįstamą vyriškį ir moterį, kurie sakėsi esą brolis ir sesuo. Pradžioje jie tik vandens atsigerti prašė.

Vėliau jie pasisakė būk esą kokios ten religijos sekėjai. Jie vaikščiojo po kambarius giedodami ir "šventindami".

Kada jie išėjo, tai Kurowska pasigedo $8,000 savo taupinių, kuriuos laikė pinigais. Bet, sakoma, kad dauguma jų buvo po $100 "auksu garantuotomis bumažkomis", kurias nėra lengva iškeisti.

ANGLAI PIKTAI PASITIKO BRANDTĄ

Londonas. — Čionai atvyko vakarinio Berlyno majoras Brandt'as. Tūkstančiai anglų demonstravo prie svetainės, kur jis kalbėjo. Demonstrantai šaukė: "Važiuok atgal į Berlyną... Šalin fašistų gengsterį!"

Maskva. — Alžyro liaudies vyriausybė priėmė TSRS pasiūlymą apsikeisti ambasadoriais. TSRS ambasadorius grįžo iš Francūzijos, nes Francūzija savo ambasadorių atšaukė iš Maskvos.

Socializmo šalys eina priešakyje

Jungtinės Tautos.—Jungtinės Tautos surinko davinių apie 1961 metų industrinę ir žemdirbystės gamybą, mokslo sveikatos ir bendrus šios organizacijos narių reikalus.

Pasirodo, kad Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys industrinėje gamyboje 1961 m. pralenkė 1960 metų gamybą beveik 8 procentais, gi kapitalistinės šalys tik 4.5.

Tačiau nors socialistinės šalys ir padarė progreso, bet užsibrėžto plano nepasiekė.

Vėliausios žinios

New York — 50 moterų, atstovaujančių Women for Peace (Moterys už taiką) judėjimą, išskrido į Ženevą, Šveicariją. Jos ten bandys paveikti vykstančią nusiginklavimo konferenciją, kad ji susitartų nusiginkluoti ir išlaikyti pasauly taiką.

New Orleans, La. — Vietos Romos katalikų arkivyskupas pareiškė, kad jis ekskomunikuos tuos rasistų judėjimo vadovus-katalikus, kurie atsisakysią jo klausyti. Arkivyskupas, kaip žinia, paskelbė, kad jo diocezijos bažnyčiose bus padarytas galas segregacijai.

Levittown, N. Y. —Keletas tūkstančių darbininkų, dirbančių Republic Aviation korporacijos vietos fabrike, praėjusi pirmadienį paskelbė streiką.

Damascus, Sirija. —Šen ir ten Sirijoje vyksta sukilimai prieš militaristų valdžią, kuri praėjusią savaitę nuvertė civilinę dvarininkų valdžią. Sakoma, sukilėlių tarpe yra nemaža Egipto Nasserio šalininkų.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$5.00
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Svarbus teismo sprendimas

KOVO 26 DIENĄ JAV Aukščiausiasis teismas paskelbė svarbų sprendimą, sukėlusį nemaža diskusijų, o kai kuriems ir baimės.

Teismas nutarė,—šešiais balsais prieš du,—kad JAV miestų ir priemiesčių žmonės turi teisę reikalauti, kad būtų racionaliau sutvarkyti balsavimai, renkant atstovus į valstijų seimelius bei į šalies Kongresą. Žmonės turi teisę kreiptis į federalinius teismus, kad šie priverstų valstijas pertvarkyti balsavimo distriktus, balsavimo tvarką.

Daugelyje valstijų į seimelius ir į Kongresą distriktai buvo nustatyti jau labai seniai, kai miestai ir priemiesčiai buvo maži, kai daug žmonių gyveno kaime—farmose. Visa tai jau labai nuseno. Gyventojų padėtis pasikeitė. Išaugo miestai, išaugo priemiesčiai, o rinkimų tvarka pasiliko ta pati, nepakeista.

Pavyzdys: Apskritis, kurioje yra Atlanta miestas, Georgia valstijoje, turi apie 600,000 gyventojų ir ji renka vieną senatorių į valstijos seimelį, o kitos toje pačioje valstijoje apskritys, turinčios po 6,000 gyventojų, taipgi renka po vieną senatorių! Kur čia lygybė?

Panašiai yra ir daugelyje kitų valstijų, pav. Illinois, pietinėse valstijose, Kalifornijoje, ir tt., ir tt. Vadinasi, kaimas su mažu gyventojų skaičiumi turi absoliučią galią. Miestų žmonės liekasi nuskriausti, jų reikalai paneigti. Baisi nelygybė!

Po šio teismo sprendimo, manoma, padėtis bus pataisyta, nelygybė bus panaikinta. Jau visoje eilėje valstijų miestų žmonės pradėjo reikalauti pertvarkymų.

Prieš šį teismo sprendimą sujudo ypatingai pietinių valstijų rasistai, žemvaldžiai. Nepasitenkina ir respublikonų politikieriai, kurių atrama ligi šiol buvo kaimas—farmeriai.

Smarkus mokslininkas!

DR. EDWARD TELLER, mokslininkas, aną dieną pareiškė vienam JAV Kongresa komitetui, kad mūsų šalis turi kuoveikiausiai skubėti įkurti ant Mėnulio didelę amerikiečių koloniją, kad JAV paimtų Mėnulį savo "pilnon kontrolėn". Kontroliuodami Mėnulį, sakė Teller, pilnai žinosime, kas darosi pasauly.

Mokslininkas siūlė, kad Mėnulyje įtaisytume gerą reaktorių, kurio pagalba anksčiau ar vėliau būtų galima iš jo uolų išspausti užtenkamai vandens.

Be abejojimo, šios Tellerio svajonės yra gražios ir įdomios. Bet jis pamiršta tai, kad, kaip jau buvo skelbta, prieš apie dvejus metus ant Mėnulio Tarybų Sąjungos mokslininkai nuleido tarybinę vėliavą...

Kainos tebekyla

JAV DARBO DEPARTAMENTAS paskelbė, kad praėjusį vasario mėnesį pragyvenimo kainos ir vėl pakilo—vyriausiai pakilo kainos ant maisto produktų.

Kainų kilimas skaudžiausiai kerta smūgį žmonėms, gyvenantiems iš santaupų arba iš pensijų. Darbininkai, ypatingai organizuotieji į profesines sąjungas (unijas), kylant pragyvenimo produktų kainoms, pareikalauja pakelti jiems algas, skelbia streikus savo reikalavimams patenkinti. Ir gerai kovodami, jie laimi. Bet kaip tam žmogui, kuris gyvena iš kuklių santaupų arba tam seno amžiaus darbininkui, kuris senatvės pensijos tegauna po 60 iki 80 dolerių mėnesiui?

Kainos kyla, nedarbas nemažėja. Kas bus?

Judėjimas didėja

JUDĖJIMAS UŽ TAI, kad JAV Kongresas priimtų įstatymą, sulyg kuriuo būtų užtikrinta seno amžiaus žmonėms nemokama medicininė pagalba, vis didėja, auga, plečiasi. To reikalauja, už tai kovoja ne tik senyvo amžiaus žmonės, bet ir visi kiti toliau numatą piliečiai. Pasisako už tai ir daug gydytojų bei medicinos srity darbuotojų.

Va, praėjusią savaitę pas prezidentą Kenedį Baltuosiuose rūmuose lankėsi grupė—apie 47—įtakingų gydytojų, ir ši grupė pasisakė už prezidento Kenedžio projektą. Ji įteikė specialų memorandumą, pasirašytą daugelio jų kolegų, gydytojų, kurių 75 procentai priklauso American Medical Associacijai.

Kaip žinia, AMA vadovai yra patys aršiausi prezidento Kenedžio priešai. Jie, tie vadovai, skelbia, būk nemokamas medicininis seno amžiaus žmonių aptarnavimas esąs socialistinis. "Ak, kaip baisu, baisu!" galvoja tie siaurapročiai.

Neužilgo Niujorke tuo reikalu bus šauktas Madison Sq. Gardene didžiulis mitingas, kuriame pasižadėjo sakyti kalbą ir prezidentas Kenedis.

Bendrai, Amerikos žmonės šiuo metu sujudo, sukruto, kad JAV Kongresas priimtų Andersono-King bilių, kad jį padarytų įstatymu, kad kartą ant visados Amerikos žmonėms, sulaukusiems senatvės, nereikėtų drebėti dėl to, kad jie gal susirgs ir neturės kuo užsimokėti gydytojams už gydymą, ligoninėms už patalpą.

Reikia padaryti taip, kad kiekvienas seno amžiaus žmogus, susirgęs galėtų **pareikalauti,** o ne prašyti, kad jis būtų gydomas, nežiūrint to, ar jo kišenėje yra atliekamų dolerių ar ne!

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

APIE KARO PALIAUBAS ALŽYRE

Vilniaus "Tiesa" (š. m. kovo 22 d.) išspausdino Stasio Bistricko įdomų straipsnį apie šiandieninę padėtį Alžyre. Rašytojas paliečia Alžyro praeitį ir tas sąlygas, kurios nulėmė Francūzijos imperialistų sutikimą karo paliaubas pasirašyti.

St. Bistrickas rašo:

Kovo 19 diena įeis amžiams į alžyriečių tautos istoriją. Tą dieną Alžyre nustojo gaudusios patrankos, nutraukti karo veiksmai. Iš Prancūzijos kalėjimų paleista dalis Alžyro patriotų.

Su didžiuliu pasitenkinimu šią žinią sutiko ir Prancūzijos liaudis. Juk jau aštuntus metus vyko niekam nereikalingas karas Alžyre.

Bet iš tikrųjų karo veiksmai prieš Alžyrą prasidėjo 1830 metų sausio 31 d., kai Prancūzijos karo ministras Burmonas šiai Afrikos šaliai užkariauti pasiuntė šimto laivų eskadrą ir 36 tūkstančius pėstininkų ir artileristų. Nuo to laiko alžyriečių tauta nenustojo kovojusi už savo tėvynės laisvę ir nepriklausomybę.

Dabar prieš Alžyro liaudį Prancūzija buvo pasiuntusi devynis dešimtadalius savo kariuomenės — 800 tūkstančių žmonių, ji rėmėsi visa NATO karo mašina. Kiek kartų Paryžius pranašavo, kad Alžyro patriotų pasipriešinimas bus palaužtas, kiek kartų de Golis neigė bet kokį galimumą tartis su Alžyro laikinąja vyriausybe. Dar 1960 metais de Golis sakė: "Kas gali patikėti, kad Prancūzija pradės derybas tik su vienais sukilėliais?"

1960 metų biržely pirmajame susitikime Melene prancūziškoji pusė buvo pasiryžusi padiktuoti Alžyrui besąlyginį kapituliavimą. Prancūzijos buržuaziniai laikraščiai tada svarstė klausimą: "Ar turi prezidento de Golio atstovai paspausti maištininkų emisarų ranką, ar ne?"

Atėjo 1962 metų kovas, ir ministras be portfelio liui Žoksas vedė derybas "tik su sukilėliais" ir sveikinosi su jais, ištiesdamas ranką.

Kas gi privertė francūzus pasiduoti?

Tai, kad prancūziškieji kolonizatoriai buvo priversti pradėti derybas su Alžyro respublikos laikinosios vyriausybės atstovais, rodo nepaprastai didelį jų politinį, moralinį ir karinį pralaimėjimą.

Alžyro patriotų pergalę nulėmė visų pirma tai, kad pasaulyje žymiai pasikeitė jėgų santykis, kad mūsų laikais nepaprastai sustiprėjo pažangos ir laisvės jėgos, kad jau baigia griūti gėdinga kolonijinė sistema.

Prancūziškieji kolonizatoriai nenorėjo atsižvelgti į šiuos pasikeitimus tarptautinėje arenoje. Gyvenimas parodė, kokia susibankrutavusi yra Prancūzijos valdančiųjų sluoksnių politika. Kolonijinis karas sukėlė didžiausią grėsmę buržuazinių laisvių likučiams Prancūzijoje. Dėl karo Alžyre sugriuvo Ketvirtoji Respublika, dėl šio karo buvo įvestas asmeninės valdžios režimas, o pastaruoju metu ėmė nebaudžiamai siautėti fašistinės "ultros," jų sudaryta slaptoji organizacija OAS.

Ilgoką laiką prancūziškieji kolonizatoriai puoselėjo mintį suskaldyti Alžyrą, kad galėtų pasiglemžti nafta turtingus Sacharos rajonus. Tačiau jie buvo priversti atsisakyti šių savo kėslų. Derybų metu Eviane susitarta, kad mišri Prancūzijos-Alžyro kompanija kontroliuos naftos gavybą ir išvežimą, pelnas bus dalijamas pusiau.

Referendumas

Prancūzija pripažino Alžyrą kaip nepriklausomą ir suverenią valstybę ir jo teritorijos nedalomumą. Nepriklausomos ir suverenios Alžyro valstybės įkūrimas bus paskelbtas surengus referendumą (visuotinis liaudies apklausimas).

Iki referendumo numatytas pereinamasis laikotarpis, kuris gali užtrukti nuo dviejų iki šešių mėnesių. Tuo laikotarpiu visus reikalus tvarkys laikinasis vkdomasis organas, kuris jau ėmė veikti. Jis sudarytas iš Prancūzijos ir Alžyro respublikos atstovų. Savo žinioje šis organas turės policiją ir ginkluotąsias pajėgas, sudarytas iš musulmonų. Jų dydis sieks 60 tūkstančių žmonių. Taip pat sudaromi civiliniai teismai, kurių nariai bus alžyriečiai ir prancūzai.

Visoje Alžyro teritorijoje atstatomos asmeninės ir visuomeninės teisės. Alžyro nacionalinio išsivadavimo frontas pripažintas teisėta politine organizacija.

Po referendumo bus surengti parlamento rinkimai, sudaryta Alžyro vyriausybė, kuriai vykdomasis organas perduos savo funkcijas.

Specialus susitarimo skyrius skirtas karinėms problemoms. Prancūzija įsipareigojo per trejus metus baigti evakuoti savo ginkluotąsias pajėgas. Jau pirmaisiais metais Prancūzijos kariuomenės Alžyre turi likti ne daugiau kaip 80 tūkstančių žmonių. Prancūzijai suteikiama teisė penkiolika metų naudotis karine jūrų baze Mer-ei-Kebire. Taip pat įvairiam laikotarpiui — nuo dvejų iki penkerių metų — Prancūzijos žinioje lieka kelios karinės bazės, aerodromai ir atominiai poligonai.

Prancūzija įsipareigoja per artimiausius trejus metus Alžyrui teikti ekonominę pagalbą.

Alžyro vyriausybė europiečiams šalies gyventojams suteikia visas garantijas. Jie galės prisiimti Alžyro respublikos pilietybę, jeigu jie to pageidaus. Apsispręsti europiečiams suteikiama treji metai. Per tuos trejus mtus europiečiai naudosis visomis Alžyro piliečių teisėmis. Jeigu, praėjus trejiems metams, jie nepanorės tapti Alžyro piliečiais, galės gyventi Alžyre užsieniečių teisėmis.

Karo paliaubos yra, bet taikos nėra

Skaitome toliau:

Bet ar pasirašius susitarimą Eviane pereinamuoju laikotarpiu Prancūzijos vyriausybė pajėgs užtikrinti Alžyro gyventojų - musulmonų neliečiamumą? Juk Prancūzijos ultrakolonistų vadeiva eksgenerolas Salanas "privačioje" radijo laidoje Orane įsakė savo žmonėms "pradėti miestuose operacijas, kurių tikslas iškamuoti priešo ginkluotąsias jėgas." Pranešimai rodo, kad fašistinės rasistinės OAS gaujos jau griebiasi provokacijų Alžyre.

Seniau "ultros" ruošėsi ginkluotam perversmui Alžyre ir pačioje Prancūzijoje, jei tik bus pasiektos paliaubos. Dar vykstant deryboms Eviane, Prancūzijos laikraščių redakcijoms tapo žinoma "direktyva Nr. 19," kuria Salanas kreipėsi į OAS. Toje direktyvoje jis nurodė, vos tik bus pasirašytos paliaubos, užimti stambiausiuosius Alžyro miestus. Alžyre ir Prancūzijoje sudaryti "betvarkę," panašią į kolektyvinę isteriją."

Vėliau tapo žinoma, kad Orleanvilyje pučistai atsispausdino savo pinigus, atliedino monetas.

Kaip į tai reagavo Prancūzijos vyriausybė? De Golis įsakė į Alžyrą pasiųsti 5 tonas propagandinės medžiagos.

Kas "ultras" palaiko?

Negi Prancūzijos vyriausybė negali susidoroti su "ultromis"? Dalykas yra tas, kad "ultras" palaiko pramonės magnatai, tos pačios jėgos, kurios padėjo de Goliui įsivesti asmeninės valdžios režimą. Dabar kapitalo magnatai, visokeriopai remdami Salano maištininkus, siekia to, ko negali padaryti de Golis,—įvesti šalyje profašistinį režimą, kuris liėkviduotų respublikinių ir demokratinių laisvių likučius; o taip pat Alžyre išlaikytų kolonijinę santvarką.

Štai dėl ko monopolijos ir pasirinko Salaną. Geresnės kandidatūros jos niekur nebūtų radusios. Juk Salanas antrojo pasaulinio karo metais ištikimai tarnavo vokiškiems fašistams, būdamas Peteno "vyriausybės" emisaras Dakare. Salanas ir dabar remiasi Vakarų Vokietijos fašistais — federatyvinėje respublikoje yra šeši prancūziškųjų "ultrų" biurai ir dar vienas—Vakarų Berlyne. O 1960 metais su Salanu užmezgė ryšius JAV centrinė žvalgybos valdyba. Tada su prancūziškuoju fašistu Salanu Atėnuose susitiko pats Dalesas.

Bet jeigu Prancūzijos vyriausybė nesiims ryžtingų veiksmų prieš OAS, jeigu nepažabos ultrakolonialistų — Alžyre vėl gali prabilti patrankos. Netekusios vilties išsaugoti "Prancūzijos Alžyrą," fašistinės rasistinės OAS gaujos gali pamėginti vėl šalį paskandinti kraujyje.

Kraujas liejasi

Taip, de Gaullui nepasisekė gražiuoju suvaldyti saviškius. Slaptoji, Salano vadovaujama, armija kovoja prieš Francūzijos kariuomenę. "Ultros" (fašistai) sukurstė nemaža dorų francūzų, gyvenančių Alžyre, na, ir šie kelia netvarką, kerštauja, maištauja. Aną dieną Paryžiaus valdžios ginkluotosios jėgos užmušė keletą riaušininkų.

Kas bus toliau, sunku pasakyti. Tačiau pasakyti galima vieną: alžyriečių tauta nesiliaus kovojusi, kol bus pilnai nepriklausoma.

—:—

De Gaulle labai pyksta ant tų, kurie sveikina Alžyro liaudį, stovinčią išvakarėse nepriklausomo gyvenimo.

Paryžius nutarė atšaukti savo ambasadorių iš Maskvos, ir pareikalavo, kad Maskva atšauktų savo ambasadarių iš Paryžiaus tik dėl to, kad Tarybų Sąjunga oficialiai pripažino Alžyro laikinąją vyriausybę. Tai žiopla, tai žalinga politika!

Gėris

Jau brandžiaisiais pasėliais
Vasara braido,
Avietynai šešėliais
Leidžias nuo šlaito.

Varpos lenkiasi svarios.
Pieva—žiedais užsiklojus,
Žalios iškilmių skaros
Apskleidė gojus.

Nuplasnojo karvelis.
Akys apraibo.
Tarsi girtos kalvelės
Saulėj apleipo.

Atsiduso giraitės,
Žvangalas žvanga.
Pilnos žemuogių kraitės
Nusveria ranką.

Sveikas, brėstantis javė,
Bitės, pievoj apsvaigę,
Padirviai sužaliavę—
Vasaros laike!

Sveikas, pabalio kaimyne,
Patrobio kriauše!
Tau pagarba, tėvyne,
Mano mieliausia!

Alb. Žukauskas

J. Grigiškis

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Diktatūra Guatemaloje braška

Guatemalos darbininkai streikuoja, studentai demonstruoja, liaudis reikalauja diktatorių prezidentą Miguel Ydigoras Fuentes pasitraukti iš valdžios ir sušaukti konstitucinę asamblėją. Turėtų būti sudaryta koalicinė valdžia. Buvusio Kubos diktatoriaus šalininkai turėtų būti iš Guatemalos išvyti ir politiniai kaliniai iš kalėjimų ir koncentracijos kempių paleisti.

Valdžia bando liaudies veikimą sukriušinti žiauriomis priemonėmis. Nuo sausio 24 d. Guatemaloje palaikomas karo stovis. Karinės jėgos naudojamos opozicijai nuslopinti. Kariuomenė gerai apginkluota Jungtinių Valstijų ginklais, bet ir kariuomenėje jaučiamas nepasitenkinimas ir nerimas. Be Jungtinių Valstijų militarinės ir finansinės paramos diktatorius Ydigoras nei dienos valdžioje neišsilaikytų.

Guatemala yra pilnoje Jungtinių Valstijų finansininkų ekonominėje ir politinėje kontrolėje. United Fruit Co. yra išsišakojusi ir išsiplėtusi po visą šalį. Jos kontrolėje yra bananų ir kavos auginimas. Kitos amerikinės kompanijos: geležinkelių, elektros, radijo. Maža šalies pramonė irgi amerikiečių finansininkų kontrolėje.

Guatemala yra svarbi amerikiniam imperializmui bazė. Todėl labai svarbu Jungtinių Valstijų kapitalui apsaugoti ją nuo liaudies revoliucijos.

—:—

Ekonominė Guatemalos padėtis

Guatemala yra agrikultūros kraštas. 95 procentus eksporto sudaro agrikultūros produktai, daugiausia bananai ir kava. Mažas procentas žemdirbių turi po sklypelį žemės. Plantacijas valdo amerikiečiai. Gyvuoja pusiau - feodalinės sąlygos. Žemės darbininkų atlyginimas yra lygus penkiems JV centams į dieną. Didėja nedarbas, skurdas ir badas. Iš 4 milijonų Guatemalos gyventojų virš 72% nemoka nei rašyti, nei skaityti. Abelnas guatemaliečių gyvenimo lygis tesiekia 35 metus.

Jungtinių Valstijų finansininkai be jokio pasigailėjimo čiulpia guatemaliečių syvus. Gyvenimo lygis kasdien blogėja ir blogėja. Tuo susirūpina net tūlos amerikiečių labdaringos draugijos. Jos kolektuoja dolerius Guatemalos badaujančių pagalbai. Bet juk tokia pagalba yra tik lašelis jūroje. Tokia pagalba nepatenkins vargingo liaudies gyvenimo ir neišsaugos Ydigoras diktatūros. Pasirodo, kad, kol kas, amerikiniai ginklai geriau veikia, bet ar ilgai?

Valdžia niekaip negali nuslopinti guatemaliečių simpatijos revoliucinei Kubai. Guatemalos liaudis juk daug pasimokė iš Kubos liaudies revoliucijos, kaip atsikratyti amerikiečių finansininkų palaikomą vergovę.

—:—

Reikalingi tarybiniai vaistai

Kongresmanas Richard S. Schweiker iš Pennsylvanijos prašė Tarybų ambasados Washingtone, kad jam atsiųstų iš Maskvos tam tikrų vaistų, kokių Amerikoje dar nėra. Netrukus tie vaistai buvo iš Maskvos atvežti ir kongr. Schweikeriui priduoti. Tai naujausi vaistai Hodgkinso ligai gydyti.

Gavęs tarybinius vaistus, kongr. Schweikeris paaiškino, jog šie vaistai bus naudojami minima liga sergančiai moteriai, kurios vardo jis viešai neskelbia. Tie vaistai vadinasi: *scarcolysin.* Amerikoje tik bandoma juos padaryti, o Tarybų Sąjungoje jau naudojami.

Matote, kiek pamato turi neteisingi aiškinimai, būk Tarybų Sąjunga neturi reikalingų vaistų, o Amerikoje dar nėra. Atrodo, kad kai kurių vaistų neturi Amerika, o Tarybų Sąjunga jų turi, arba priešingai.

Apsikeitimas reikalingiausiais vaistais, kuriuos viena šalis turi, kita neturi, yra naudingiausias kovai su įvairiomis ligomis žygis.

—:—

Francūzas jaunuolis — genijus

Francūzija skelbia turinti genijų, kuris šešerių metų mokslą atliko į penkis mėnesius. Tai vargingai gyvenančių valstiečių sūnus.

Jaunasis genijus Jean Frene vaikystės dienomis neturėjo progų mokyklą lankyti, nes buvo priverstas pats sau duoną užsidirbti. Visai trumpai jis tegalėjo pradinę mokyklą lankyti.

Kai jis buvo pašauktas militarinei tarnybai ir lengvai perėjo egzaminus, tai jis tuojau buvo pasiųstas Lyons miesto mokyklon valdžios kaštais mokintis. Ir kokia buvo nuostaba profesoriams, kai jis šešerių metų mokslą atliko į penkis mėnesius. Vienas profesorius pasakė, kad jis savo mokytojavimo metais jau yra išegzaminavęs apie 40 tūkstančių mokinių, bet nė vieno tokio mokinio nebuvo susitikęs. Šis jaunuolis — tikrai genijus.

—:—

Darbiečiai mano atsigriebti

George Brown, vienas Anglijos Darbo Partijos vadovų, pranašauja, kad sekančiuose generaliniuose rinkimuose dauguma balsuotojų balsuosią už "socialistinę" Darbo Partiją. Tik dar nežinia, kada rinkimai įvyks — 1963 ar 1964 metais.

Tiesa, kad Anglijos žmonės nepasitenkinę dabartinio premjero Macmillano politika, kuri velkasi Jungtinių Valstijų uodegoje. Atominė politika juos gązdina. Jie reikalauja nutraukti atominius bandymus ir eiti prie visiško nusiginklavimo.

Bėda, tačiau, yra tame, kad Darbo Partijos vadovybė tuo klausimu netoli bėgusi nuo konservatorių, nuo šaltojo karo šalininkų. Tai klausimas, ar kairesnieji balsuotojai galės pasitenkinti dešiniais darbiečių vadovais?

MIKROMEGAS

Žiūrint pro mano akinius

Lietuvių literatūros istorija

Pernai Politinės ir mokslinės literatūros leidykla Vilniuje išleido 20,000 tiražu *"Lietuvių literatūros istorijos"* III-jo tomo I-ją dalį. Knyga gana didelė, apie 650 pusl., gražiai išleista, tvirtai įrišta. Antrąją dalį numatoma išleisti sekamų metų pradžioje, ar dar anksčiau.

Trečiajame istorijos tome nušviečiama kapitalizmo epochos 1917-1940 metų laikotarpio lietuvių literatūros raida. Antrojoje III-jo tomo dalyje bus nagrinėjama daugiausia revoliucinė ir apskritai pažangioji lietuvių literatūra, sukurta jau tarybiniais metais. Nemaža dalis rašytojų, rašiusių minėtame periode, jau buvo aptarta antrajame literatūros istorijos tome.

Pratarmėje pasakyta, jog "šį veikalą kolektyviai surengė Lietuvos TSR Mokslų akademijos lietuvių kalbos ir literatūros instituto darbuotojai." Suredagavo ir platų 63-jų pusl. *Įvadą* parašė prof. K. Korsakas, LTSR MA akademikas. Jam gabiai talkino filologijos mokslų kandidatai V. Galinis, L. Gineitis, J. Lankutis, J. Žėkaitė, K. Doveika, V. Kubilius ir prof. B. Pranskus. Veikalo kalbą žiūrėjo V. Beržinis.

Tai graži pirmaeilių lietuvių rašytojų plejada ir gražus jų darbas! Daugiausia darbo įdėta prof. K. Korsako: be redagavimo ir Įvado paruošimo, jis, bendrai su V. Galiniu, parašė ir du pirmuosius skyrius, nustatančiuosius visam kūriniui gaires. Ruošiant šį tomą, redaktoriui reikėjo marksistiniu požiūriu įvertinti daug naujos, sudėtingos ir prieštaringos medžiagos, kritiškai peržiūrėti daugelį senesnių literatūrinių darbų, iškelti dar iki šiol nežinomų literatūrinio gyvenimo faktų bei dėsnių, etc.

Knygos tekstas pradedama su nagrinėjimu buržuazinės Lietuvos visuomenės santykių su menu, literatūra ir kultūra bendrai.

Baigiantis pirmajam pasauliniam karui, 1917 m., buvo nuversta Rusijos caro Mikalojaus II valdžia, sugriauta Romanovų dinastija, įvykdyta socialistinė revoliucija ir sukurta Tarybų Sąjunga. Taigi žlugus Rusijos imperijai, po neilgo bet žiauraus kovų periodo, nugalėjus silpnesnes kairiosios srovės spėkas, — susidarė palankios sąlygos atkurti Lietuvos buržuaziniam valstybingumui. To meto (1917-1940 m.) politinės bei ekonominės sąlygos atsispindi ir sukurtoje literatūroje, kuri jau buvo suvis kitokia, negu "Aušros" ar "Varpo" laikais. Nors to meto Lietuvos valstybė ir visas krašto gyvenimas buvo statoma kapitalistinės sistemos pagrindu, bet literatūroje vis dar neatsisakyta nuo romantinės praeities, dar vis garbinta feodalinė senovė, didžiuotasi savais kunigaikščiais, bajorais ir kitais didikais. Kad Vytauto laikais Vilniuje buvo 39 bažnyčios, o tik viena jezuitų įkurta mokykla, to nežiūrėta. Skaityta tik kur ir kiek Vytautas pastatė bažnyčių, o kad jis nepastatydino nė vienos mokyklos, — į tai neatsižvelgta.

Rašytojų, menininkų ir kitų kultūrininkų gyvenimas buvo labai sunkus. Lietuvos valdžia skyrė nemažas pinigų sumas karinės mašinos išlaikymui, karininkų algoms bei pensijoms, valdininkų algoms, reprezentacijai, o kultūriniams reikalams—tik trupinius nuo stalo (valdininkų ir tarnautojų buvo apie 30,000). Rašytojai iš savo profesijos pragyventi negalėjo, jiems teko verstis

K. Korsakas

kitokiais užsiėmimais. Knygos buvo leidžiamos labai menkais tiražais, nebuvo skaitytojų: liaudis, gyveno gana skurdžiai, neturėjo pinigų knygai (daugelis ir skaityti nemokėjo), o valdininkai — inteligentai — skaitė užsienines knygas bei žurnalus, daugiausia Vakaruose leidžiamą pigų bulvarinį, kriminalinį ar pornografinį skaitalą. Apie sunkią rašytojų buitį 1933 m. rašė V. Mykolaitis-Putinas, V. Krėvė - Mickevičius, L. Gira, K. Binkis, B. Sruoga ir kiti literatai. Ypatingai sunku buvo kairesniesiems rašytojams. Valdžia juos kalino ir visaip terorizavo, jų raštus cenzūravo ir naikino, juos iš darbų mėtė (iš mokytojų vietos išstūmė P. Rotomskį, A. Venclovą, persekiojo J. Šimkų, P. Cvirką, K. Korsaką, K. Borutą, V. Montvilą ir kitus). Laisvai jie galėjo reikštis tik užsienyje ėjusiuose leidiniuose, ypatingai Tarybų Rusijoje. "Knygų rinkoje jaučiamas tokis bankrotas, kad tylėti nebegalima, tuo labjau, kad yra žmonių, kuriems šita nepakenčiama padėtis atrodė visai normalus dalykas," rašė V. Mykolaitis-Putinas 1926 m. "Židinyje." Aštriai smerkė tokią padėtį ir L. Gira 1927 m. "Literatūros naujienose."

Buržuazijos viešpatavimo pradžioje dar buvo užsilikusių iš 19-jo amžiaus galo rašytojų kaip Maironis, Vaižgantas, A. Jakštas, Bitė, Lazdynų Pelėda, Šatrijos Ragana ir kiti. Jie visi rėmėsi idealistine filosofija, garbino romantišką praeitį ir liaupsino nacionalistiniai klerikalinį režimą. Kiek vėliau pradėjo išsiryškinti ir opozicinės nuotaikos, nors dar gana silpnos. Protesto balsą pradėjo kelti B. Sruoga, V. Krėvė - Mickevičius, L. Gira, K. Binkis, Mykolaitis-Putinas ir kiti jų sankeleiviai, nekalbant jau apie kairiosios srovės rašytojus, kurie visuomet stovėjo ryškioje opozicijoje. 1924 m. futuristinių maišta u t o j ų būrys, vadovaujant K. Binkiui, išleido žurnalą "Keturi vėjai," kurio per ketverius metus išėjo tik keturi numeriai. Jie kėlė triukšmą prieš miesčioniškąsias manieras, kultūros reikalais nesirūpi n a n č i ą valdininkiją, prieš tuo metu literatūroje gali o j u s į simbolizmą, ypatingai poezijoje pasireiškusį misticizmą, ir liaupsino formalistinį futurizmą. Kartais jie mėgindavo pasirodyti smarkūs peštukai, tačiau tai buvo vien tušti žodžiai; jokios organizuotos kovos prieš politinę reakciją, ekonominį skurdą ir kultūrinį abejingumą jie nevedė.

Nusivylęs tais anarchistuojančiais šūkiais ir formalistinėm manierom, pagaliau metė juos ir pats K. Binkis. Likę be vado ir visuomeninės paramos, keturvėjininkai išsiski r s t ė : vieni nuėjo prie fašistinės oficialiosos spaudos ir skelbė "tautos vienybę," o kiti, kaip T. Tilvytis, prisidėjo prie kairiosios srovės 1930 m. įkurto žurnalo "Trečias frontas." (Apie minėtuosius žurnalus ir jų bendradarbius teks pakalbėti atskirais straipsniais.) "Trečio fronto" išėjo irgi tik keturi numeriai; smetoninė cenzūra jį pasmaugė. Apie šį žurnalą grupavosi beveik visi to meto kairesnieji rašytojai: A. Venclova, K. Korsakas, J. Šimkus, K. Boruta, T. Tilvytis, Salomėja Nėris, V. Montvila ir kiti.

"Trečio fronto" rašytojai iš pat pradžios užėmė literatūroje kritinio realizmo pozicijas. Tai jau buvo didelė pažanga nuo simbolistinės estetikos ir formalistinio futurizmo. Nors "Trečias frontas" ir nebuvo tikrai marksistinės estetikos atstovas, daug jame buvo neaiškumų, nedasakymų ir persakymų, tačiau jis suvaidino d i d e l į vaidmenį Lietuvos literatūrinėje raidoje. Dėl jo klaidų jį kritikavo V. Kapsukas-Mickevičius, tačiau jis rado jame ir teigiamybių. Vėliau dauguma kalbamojo žurnalo rašytojų t a p o tikrais marksistais.

Šiame tome gana plačiai nagrinėjama kūryba tokių gerai žinomų autorių kaip Tumas - Vaižgantas, kurio "Vaizdai," "P r a g i e d r u liai," "Dėdės ir dėdienės" aukštai statomi; Krėvės-Mickevičiaus "Dainavos šalies ž m o n i ų padavimai," "S k i r g a i l a," "Raganius," "Šarūnas"; Vienuolio- Žukausko "Paskenduolė," "Puodžiūnkiemis," "K a u k a z o legendos"; Liudo Giros eilėraščiai, dainos, dramos, grožinė proza, kritika, ypatingai Antrojo pasaulinio karo metu parašyti darbai; B. Sruogos "Deivė iš ežero," "Dievų takais," "Milžino paunksmė," "Dievų miškas," muzikinė pjesė "Radvila Perkūnas," d r a m a "Baisioji naktis" ir kiti; K. Binkio "Šimtas pavasarių," "Kriaučius Motiejus," "Tamošius bekepuris," "Kiškių sukilimas" (vaikams), "Atžalynas." Ypatingai pasireiškė dideliais literatūriniais d a r b a i s poezijoje, dramoje, grožinėje prozoje, literatūros moksle, kritikoje ir, kituose žanruose V. Mykolaitis-Putinas. Jo tragedija "Valdovas," romanai "Altorių šešėly" ir "Sukilėliai" yra neabejotini literatūros š e d e v r a i. "Geriausiose Mykolaičio - Putino kūriniuose atsi s p i n d ė j o kilnūs humanistiniai idealai, neapykanta buržuazinio gyvenimo menkystei, dviveidiškumui, dvasinei priespaudai. Rašytojas aukštino taurius žmogaus siekimus ir jausmus, jo veržimąsi į laisvę ir laimę" (V. Galinis, p. 589).

Neaplenkta ir S. Čiurlionienė. Plačiai aptariama jos geresnieji kūriniai kaip "Šventmarė," pjesė "Pinigėliai," "Dvylika b r o l i ų j u o d v a r n i a i s lakščiusių," poema "Vaiva" ir kiti. Atžymėta Petro Vaičiūno poemos ir d r a m o s, Jurgio Baltrušaičio poezija, Prano Mašioto vaikų literatūra, Jurgio Savickio, Fausto Kiršos, Adomo Lasto ir kitų darbai.

Profesoriaus K. Korsako paruoštas ir suredaguotas "Lietuvių literatūros istorijos" III tomas yra tokios plačios ir gilios apimties, kad jį visą išsamiai įvertinti — reikėtų kita tiek prirašyti, o tai neįmanoma. Dėl to ir mano trumpas rašinys yra daugiau tik konspektyvinio pobūdžio recenzijėlė, o ne išsami apžvalga. Garbė visiems, kurių darbo dėka ši knyga išvydo saulės šviesą!

Bagdado televizijos aukštas bokštas

Netrukus Bagdade bus pradėta aukščiausio Azijoje televizijos bokšto statyba. Jo projektą paruošė tarybinis archite k t a s N. Terziievas.

Bokštas stovės ant trijų kūginių atramų, kuriose bus įrengti televizijos studijos paviljonai.

Naujai išspręstos visos įrenginį laikančios konstrukcijos. Tai vyriausiojo projekto inžinieriaus E. Seleznio vos nuopelnas. Akyta devyniabriaunė prizmė, pagaminta iš vamzdžių ir apvalios geležies, kas septyni metrai suveržta metaliniais žiedais, įstiklinta metaliniu stiklu, baigiasi triaukšte šešiasdešimties metrų televizijos antena. Prizmės širdyje — keturi greitieji liftai, kurie greičiau kaip per minutę pakels lankytoją į 244 metrų aukštyje įrengtą kavinę.

Dviejose kavinėse ir keturiose stebėjimo aikštelėse bus plačiai panaudotos tarybinės apdailos medžiagos.

Visos konstrukcijos—aptekamos formos. Jos gali atlaikyti uraganinį viesulą ir seisminius sukrėtimus, nežiūrint, kad bokšto aukštis siekia 330 metrų 1,070 pėdų).

Bagdado milžinas 25 procentais lengvesnis už panašų bokštą Tokio ir sveria 3 kartus mažiau už Eifelio bokštą.

1961 METAIS SUDEGĖ 20 LAIVŲ

Londonas. — 1961 metais sudegė 20 laivų, o per metus ant laivų buvo iškilę 470 gaisrų.

Žmonių daugiausiai žuvo ant portugalų "Save" laivo, būtent 260, ir ant a n g l ų "Dara" laivo, kur žuvo 200 žmonių.

PROPELERIS 36 TONŲ

Nagasaki mieste, Japonijoje, laivų statykla pagamino variklį - propelerį, kuris turi pankis sparnus, nuo vieno galo iki kito po 24 pėdas. Propeleris yra 36 tonų. Jis pagamintas tankeriui "Universe Apollo," kuris bus 115,000 tonų įtalpos.

Žinios iš Lietuvos

ŠIAULIAI. — Draugystės prospekto mikrorajone atidaryta nauja d v i e j ų aukštų m a i s t o produktų parduotuvė. Joje yra duonos, mėsos gaminių, pieno produktų, konditerijos, kulinarijos ir bakalėjos skyriai. Plačiai taikomas pažangus atviras prekių išdėstymas naujausiais šaldymo įrengimais.

Netrukus naujajame mikrorajone taip pat bus atidarytos specializuotos trikotažo, avalynės ir gatavų rūbų parduotuvės.

Vilniaus gatvėje, netoli turgavietės, sparčiai statoma didžiulė trijų a u k š t ų universalinė parduo t u v ė, modernus gastr o n o m a s. Ketivirtame šių matų ketvirtyje gastronomas ir universalinė parduotuvė svetingai atvers duris pirkėjams. Iš viso šiais metais mieste bus atidarytos 8 naujos prekybos įmonės.

Aukščiausias namas Lietuvoje

KAUNAS.—Miesto centre — J. Janonio aikštėje — kyla nauji Pramonės statybos projeketavimo instituto rūmai.

Neįprastas bus šis statinys. Viena jo dalis turės penkis aukštus, o kita—net vienuolika. Aukščia u s i a s Kaune ir visoje respublikoje pastatas bus 40 metrų aukščio.

Rūmai statomi iš surenkamojo gelžbetonio, plačiai p a n a u dojant aliuminį ir stiklą. Patalpos turės puikią apšildymo sistemą, ventiliaciją. Į jas bus paduodamas nustatytas temperatūros ir drėgnumo oras.

Penkiaaukštė rūmų dalis bus užbaigta dar šiemet. Visą kompleksą numatyta perduoti eksploatacijai šeštaisiais septynmečio metais.

Lietuvos mokslininkai—pasauliniam kongresui

VILNIUS. — Rugsėjo mėnesį Olandijos mieste Leidene įvyks XXII pasaaulinis fiziologų kongresas. Visasąjunginė fiziologų draugija ir orgkomitetas šiam kongresui ruošti kreipėsi į Lietuvos fiziologų draugiją, kuri yra Kaune, prašydami pristatyti svarbiausius mokslininkų pranešimus, kuriuos būtų galima skaityti kongrese Olandijoje.

Dabar gautas iš Maskvos atsakymas, kuriame pranešama, kad į XXII pasaulinio fiziologų kongreso dienotvarkę įtrauktas atsiųstas Lietuvos mokslininkų— V e t e r i n a r i j o s akademijos profesoriaus L. Aizinbudo ir Gyvulininkystės mokslinio tyrimo instituto fiziologijos laboratorijos vedėjo L. Vaguonio pra n e š i m a s "Apie žemės ūkio gyvulių konstitucijos funkcinius rodiklius."

Jūrų prekybos uoste lankėsi 100 laivų

KLAIPĖDA. — Prie vienos jūrų prekybos uosto krantinių po ilgos kelionės prisišvartavo lenkų laivas "Josif Konrad." Iš tolimosios Brazilijos jis atvežė kavos pupeles. Prie gretimos krantinės pakraunamas tarybinis garlaivis "Volga." Savo eilės prie naftos perpylimo bazės krantinės lūkuriuoja tanklaiviai.

Klaipėdos uostininkai įsipareigojo visus atplaukusius laivus iškrauti ir pakrauti n u s t a t y t u laiku. Antroji uostininkų brigada, kuriai vadovauja brigadininkas J. Budreika, ypač gerai dirba.

Daugiau kaip 100 prekybinių laivų pabuvojo uoste sausio mėnesį. Beveik visi jie buvo iškrauti ir pakrauti sparčiausiais metodais.

Pensijos kolūkiečiams

ANYKŠČIAI.—Nuo jaunų dienų K. Mėginienė dirbo buožėms. Daug gėrybių sukrovė jos darbščios rankos. Tikrą darbo džiaugsmą ji pažino tik visuomeniniame ūkyje. Nors Karolinai jau 64 metai, pernai ji išdirbo daugiau kaip 150 darbadienių. Jos nuotrauka puošia "Jaunosios Gvardijos" kolūkio Garbės albumą. Kolūkio valdyba paskyrė darbščiajai kolūkietei pensiją.

Senatvės pensijos paskirtos ilgametei kiaulių šėrėjai E. Balaišienei, arklių šėrikui J. Musteikiui, fermų darbuotojui J. Stepanoniui — viso sept y n i e m s žmonėms. 30 žemdirbių gavo iš kolūkio vienkartines senatvės pensijas.

Degtukai naujomis etiketėmis

KAUNAS. — "Starto" medžio apdirbimo kombinato degtukų gamybos cecho kolektyvas Lietuvos vartotojams pradėjo tiekti degtukus dėžutėse su naujomis etiketėmis, propagu o j a n čiomis respublikos bibliotekų darbą, kviečiančiomis naudotis tarpbibliotekiniu abonentu b e i bibliografiniais - informaciniais leidiniais. Šioje degtukų etiketėčių serijoje septynios etiketės, kurių kiekvienam meniškai apipavidalinta mėlyna, ruda ir pilka spalvomis.

Be to, netrukus išeis 7 etikečių serija — "Knyga—geriausias draugas." Šiuo metu ruošiama 7 degtukų dėdimo tematika.

Laida apie lietuvių muziką

Įvairiuose Tarybų Sąjungos k a m p e l i u o s e radijo klausytojai išgirdo lietuvišką d a i n ą. Visasąjunginis radijas perdavinėjo kultūros universiteto laidą apie lietuvių muziką.

Laidoje buvo trumpai papasakota apie lietuvių muzikos klasikus, apie šių dienų kompozitorių k ū r y b ą, apie jų pastarojo meto pasiekimus operinės, simfoninės, vokalinės, kamerinės muzikos žanruose. Laida buvo iliustruota liaudies muzikos pavyzdžiais, ištraukomis iš V. Klovos o p e r o s "Pilėnai," E. Balsio baleto "Eglė žalčių karalienė," S. V a i n i ū n o simfonijos, B. Dvariono Pirmojo fortepijoninio koncerto, S. Šimkaus, A. Budriūno ir kitų kūriniais.

Radijo klausytojai išgirdo taip pat pasakojimą a p i e tradicines d a i n ų šventes, liaudies ansamblį bei kitus meninius kolektyvus.

Laidą visasąjun g i n i a m klausytojui paruošė Lietuvos TSR Radijo ir televizijos komitetas. (ELTA)

93 pasiūlymai

Vilniaus elektrinio suvirinimo įrenginių gamyklos racionalizatorių ieškojimus šiemet lydi sėkmė. Per pusantro mėnesio jie pateikė 93 pasiūlymus, per tą laiką 25 — įdiegė į gamybą. Tai leis per metus sutaupyti kelias dešimtis tūkstančių rublių.

Jau idiegtas į g a m y b ą štampavimo surinkimo cecho vyr. meistro V. Galkausko ir šaltkalvio įrankininko V. Vilkio vertingas pasiūlymas—pakeisti transformatoriaus TS-500 konstrukciją. Šio laim ė j i m o ekonominis efektas — per metus bus sutaupyti 13,721 rublis, 8,400 kilogramų vario, 1,900 kilogramų plieno.

—Šie pasiūlymai tai mūsų įmonės kūrybinės minties žmonių kukli dovana rinkimų į TSRS Aukščiausiąją Tarybą garbei, — sako gamyklos techninės informacijos biuro vyr. inžinierius M. Černobrodas.

("Vak. naujienos")

Kailininkų parodai

Maskvoje įvyks tekstilės kailių gaminių paroda, kurioje savo produkciją eksponuos ir "Raudonosios vėliavos" kailių fabrikas. Į Maskvą kauniečiai numato siųsti septynis naujų modelių paltus, kuriuos sukūrė modeliuotojai B. Eidukaitis ir J. Švebelman. Vilniaus modelių namai gerai įvertino šių modeliuotojų sukurtus naujų paltų pavyzdžius.

R. Vinkšna

KOVOJE SU PELKĖMIS

Šakių rajono Lenino vardo kolūkyje plačiu mastu gerinami laukai, pievos ir ganyklos. Pastaraisiais metais melioratoriai nusausino daugiaau kaip 600 hektarų dirvų uždaruoju ir atviruoju drenažu. Artimiausiu metu nusausinti dar 550 hektarų.

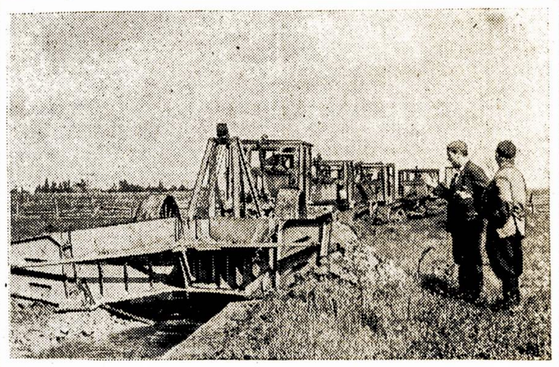

Nuotraukoje: melioraciniai darbai Lenino vardo kolūkyje.

Plaukiojantis dokas Indonezijai

KLAIPĖDA. — Valstybinio žvejybos laivyno projektavimo instituto Klaipėdos skyriaus konstruktoriai baigė paruošti 2.500 tonų keliamosios galios autonominio plaukiojančio doko techninį projektą. Dokas bus statomas Klaipėdos Baltijos laivų statykloje pagal Indonezijos respublikos užsakymą.

Plaukiojantį doką Indonezijai Lietuvos laivų statytojai pastatys šiais metais.

Julius Butėnas

MAIRONIS

(Tąsa)

Priešinimąsi nacionalinei priespaudai Maironis žadino ir eilėraščiais, kuriuose apdainuojamos senovės lietuvių kovos prieš kryžiuočius. Poetas ėjo patriotų-romantikų keliu. Didingais tolimosios lietuvių tautos praeities vaizdais, sentėvių karžygiškumo, narsumo paveikslais jis stengėsi įkvėpti nacionalinės savigarbos, pasitikėjimo savo jėgomis, jausmus tautiečiams, kenčiantiems carinę priespaudą. Pažymėtina, kad Maironis, būdamas kunigas, popiežių palaimintuosius pagoniškųjų tautų krikštytojus — kryžiuočius vaizduoja kaip grobikus, Lietuvos niokotojus:

Eina garsas Prūsų žemės:
žirgą reik balnoti;
Daug kryžiuočių nuo Malburgo
rengias mus terioti.
Pasilik, sesute, sveika! Nuramink širdelę:
Aš pagrįšiu nepražuvęs į tėvų šalelę.

("Einą garsas")

Vaizduodamas dažnus kryžiuočių grobikų antpuolius, Maironis rodo senovės lietuvių narsumą:

Sutrinko miškai,
Lyg Perkūnas aukštai,
Ir štai netikėtai lietuviai,
Tarytum ugnis
Kad ant stogo užšvis,
Apraitė kryžiuočius užgriuvę.

O, buvo mūšys!
Apsiniaukus naktis
Jį dienai parodyt drovėjos;
Tik kūnų šimtai,
Suvaryti keistai,
Ilgai, dar ilgai ten ilsėjos.

("Milžinų kapai")

1915 metų kaizerinės okupacijos vaizduose naujų grobikų įsiveržimą Maironis sulygina su senovės kryžiuočių siautėjimu. Kaizerinius okupantus jis gretina su nuožmiais kryžiuočių pulkais, kurie Žalgirio buvo sutriuškinti. Kaizerinę okupaciją pirmojo pasaulinio karo metu poetas rodo buvus baisesnę už visus Lietuvos istorijoje žinomus negandus:

Žudė kryžiuočiai! Švedai naikino!
Plėšė prancūzų laikai!..
Bet nei prabočiai to nepažino,
Ko susilaukė vaikai:

Eina germanai nuo Magdeburgo,
Eina nuo Reino vagos;
Nuo Regensburgo, Mainco, Augsburgo
Plaukia banga už bangos,
Kaizeris veda, viešpats Berlyno,
Kerštui teutonus visus;
Ko neišplėšė, sunaikino,
Kaip audražygis baisus!

("Nevėžis per karą")

Nepaisant visų sunkumų, nepaisant kaizerinių okupantų didžiavimosi savo jėga, poetas tiki teisybės pergale. Tame pat eilėraštyje savo tautiečius jis ramina:

Laikas ir tuosius karo galiūnus,
Kaip perėjūnus, nušluos.
Vien tik ištvėrę Lietuvos sūnūs
Augs ir tvirtės veikaluos.

Ragindamas skaitytojus mylėti savo tėvynę, ją branginti, poetas ne tik apdainuoja jos grožį, bet ir kreipia dėmesį į praeities kovų liudininkus, įvairiose Lietuvos vietose esančius istorinius paminklus—pilis, "milžinkapius." Vienas gražiausių, jautriausių šia tema eilėraščių yra "Trakų pilis."

Šis eilėraštis prasideda epiniu pasakojimu, kur autorius piešia pilies griuvėsių vaizdą:

Pelėsiais ir kerpe apaugus aukštai
Trakų štai garbinga pilis!

Toliau sužinome, kad joje gyvenę aukšti valdovai, kuriuos užmigdę kapai, o pilis likusi kaip tų laikų liudininkė: "O ji tebestovi dar vis." Vadinasi, pilis pergyveno savo valdovus, statytojus. Bet laikas bėga, ir pilis irsta, griūva apleista:

Kai vėjas pakyla ir drumzdžias vanduo,
Ir ežeras veržias platyn,—
Banga gena bangą, ir bokšto akmuo
Paplautas nuvirsta žemyn.
Taip griūva sienos, liūdnesnės kas dieną,
Griaudindamos jautrią širdį ne vieną.

Kodėl šie Trakų pilies griuvėsiai tokie brangūs, kad graudina ne vieną širdį? Į šį klausimą poetas atsako kreipiniu:

Pilis! Tu tiek amžių praleidai garsiai!
Ir tiek mums davei milžinų!
Tu Vytauto didžio galybę matei,
Kad jojo tarp savo pulkų!

Tiek Trakų, tiek kitos Lietuvoje išlikusios pilys poetui ir kiekvienam savo krašto patriotui sukelia daug brangių atminimų apie sentėvių žygius, apie jų pasiaukojimą ginantis nuo grobikų priešų. Ir visų apleistos, nutilusios Trakų pilies sienos poetui primena brangius laikus. Jam pasidaro gaila ne tik griūvančios pilies, bet taip pat tų laikų, kada Lietuva buvo laisva, kada ji narsiai gynėsi nuo įsibrovėlių priešų:

Kada tik keliu važiavau pro Trakus,
Man verkė iš skausmo širdis;
Gaili ašarėlė beplovė skruostus
Ir mėlynas temdė akis!
Ir veltui dvasią raminti norėjau,
Aplinkui vien tamsią naktį regėjau.

Poetui čia liūdesį kelia carinės priespaudos tikrovė. Jį tepaguodžia tik praeities vaizdai.

Apdainuodamas senovės lietuvių kovas su kryžiokais, keldamas ir aukštindamas didvyrius-milžinus, Maironis,panašiai kaip Daukantas ir kiti romantikai, ima idealizuoti, propaguoti tuos laikus, kada lietuvių tauta nebuvo svetimųjų pavergta. Jis dažnai pasigenda senosios gadynės, kuri jam atrodo miela ir brangi. Jis norėtų net ją prikelti:

Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį
Iš kapų milžinų
Ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį
Iš senųjų laikų.

Poetas viliasi, kad, gal būt, tas senovės balsas suteiktų jam pačiam stiprybės, ir svarbiausia,

Pranokėjų kalba nebe viešnia gal būtų
Po bajorų dvarus!
Gal tiek ančkeliais brolių lietuvių nežūtų
Po kraštus svetimus!

("Aš norėčiau prikelti")

Maironis, kaip ir kiti buržuazijos atstovai, sielojosi, kad Lietuvos bajorai, dvarininkai išsižadėjo lietuvių kalbos, ją paniekino. Piešdamas puikų Lietuvos gamtos paveikslą, jis gėrisi ir dvarais, tik apgailestauja, kad juose nebeskamba lietuvių kalba:

Kaip puikūs tavo dvarai, tėvyne,
Baltai iš sodų žalių bekyšą!
Tik brangią kalbą tėvų pamynę,
Jie mūsų širdis mažai ką riša.

("Lietuva brangi")

Dėl to poetui mielesnis sodžius, kur skamba lietuviška daina, kur mergaičių darželiuose žydi rūtos. Ryšium su tuo Maironio poetiniuose posmuose suskamba demokratiniai motyvai. Puikiai, jautriai poetas reiškia gilius tėvynės meilės jausmus, užuojautą savo tautiečiams—broliams vargdieniams, kurie "dejuoja nuo senų laikų." Jis kartu su jais dalijasi sielvartais ir kančiomis:

Ten užaugau, iškentėjau
Aš kančias visas
Ir pamėgau, pamylėjau
Vargdienio dūmas.

("Mano gimtinė")

Žymią vietą Maironio kūryboje užima Lietuvos gamtovaizdis, gimtojo krašto gamta ir jo žmonių meilė. Poetas piešia žavingą Žemaitijos peizažą, gėrėdamasis aukštumomis ir lygumomis:

Kad vidurdienį saulė aukštai
Iš pietų prasijuoks į Žemaičius,
Nuo viršaus Šatrijos išmatai
Nesuskaitomus kryžkelių skaičius.

Už tų kryžkelių, sodžių, laukų,
Kiek akis tik apimti begali,
Užmatai iki Plungės miškų
Vis Žemaičių žaliuojančią šalį.

("Šatrijos kalnas")

Minijos upei poetas nori išlieti savo paslaptis, kad niekas negirdėtų. Minijos vaizdą jis piešia lyriškai, upę personfikuodamas:

Kodėl gi tai Minijos bangos nuliūdo?
Kodėl tai jos bėga laukais pamažu?
Ar gaila, kad saulė už girių užplūdo
Ir apdengė žemę nakties tamsumu?

Oi, skubinkis, miela, į marių platybę,
Jei gaila tau saulės skaisčių spindulių:
Išvysi dangaus karalienės gražybę,
Kai maudos nuraudus tarp vilnių blaivių.

("Minija")

(Bus daugiau)

Gettysburgo prakalba

Beveik prieš šimtą metų buvo pasakyta prakalba, kuri greitai nuaidėjo per pasaulį. Tuo metu nebuvo radijo ar kitų priemonių svarbioms prakalboms užrekorduoti, net nebuvo padaryta kopijų korespondentams. Tačiau nežiūrint šių komunikacijos priemonių trūkumų, prakalba pasiekė beveik kiekvieną pasaulio kampą ir buvo žmonių labai vertinama.

Prakalba buvo pasakyta vienose kapinėse prie tik ką praėjusios kovos lauko, Gettysburg'e, Pennsylvanijos valstijoje, 1863 m. lapkričio mėn. 19 d. Kalbėtoju buvo prezidentas Abraham Lincoln.

Gettysburgo prakalba buvo pasakyta JAV-jų istorijos kritišku momentu. JAV buvo susiskaldžiusios į dvi priešingų ideologijų puses, kurios tarp savęs kovėsi. Buvo kautasi ne tik dėl Unijos išlaikymo, bet ir dėl vergijos panaikinimo. Lincolno Emancipacijos Proklamacija, paskelbta keliais mėnesiais anksčiau, skelbė laisvę visiems vergams, esantiems pietinių teritorijų jurisdikcijoje. Lincolnas tikėjo, kad "nė vienas žmogus neturi teisės valdyti kitą žmogų be jo sutikimo."

1863 m. liepos mėn. pietų Konfederacijos armija priartėjo 100 mylių prie Vašingtono miesto šiaurinės dalies. Ten, netoli Gettysburgo miesto, ji susitiko su pagrindinėmis šiaurinės Unijos Armijos pajėgomis. Dauguma istorikų laiko šią kovą kaipo lemiančią Civiliniame Kare. Sumušti konfederatai pasitraukė į Virginiją valstiją. Daug amerikiečių, šiauriečių ir pietiečių, buvo palaidoti Gettysburge.

Unijos valdžia, praėjus keliems mėnesiams, šią vietą pavadino Tautinėmis kapinėmis. Lapkričio 19 d. prezidentas Lincolnas atvyko kapinių pašventinimo ceremonijoms. Vienas šio įvykio liudininkų aprašo Lincolną kaip vyrą "bent keliais coliais aukštesnį už visus jį supančius žmones... dar daugiau susirūpinusį, negu paprastai." Lincolnas, nurodydamas savo traukinyje pakeliui iš Vašingtono surašytas mintis, taip pradėjo savo kalbą:

"Mūsų tėvai atnešė į šį kontinentą naują tautą, gimusią Laisvėje ir atsidavusią idealams, kad visi žmonės yra lygūs..." Savo 272 žodžių prakalbą jis taip baigė:

"...Mes čia susirinkę nutariame, kad šie žuvę kovos lauke nebūtų žuvę veltui, kad ši tauta su Dievo pakalba vėl gims iš laisvės, ir žmonių valdžia, žmonių išrinkta ir žmonėms tarnauti paskirta, nežus."

Niekas neplojo po jo kalbos. Daugelis klausytojų dėl vėjo negalėjo gerai girdėti, ir daugelis manė, kad kalba dar nebuvo baigta ir laukė jos tęsinio. Lincolnas atsisėdo, manydamas, kad jo žodžių niekas nesuprato. Tik kai kalba buvo išspausdinta laikraštyje sekančią dieną ir perspausdinta, Amerikos žmonės suprato jos prasmę.

American Council

J. Kaškaičio laiškas

Jau kelios savaitės kai mano brolis Tadas Kaškiaučius atsiuntė man entuziastišką laišką. Plačiai aprašinėjo jis apie visą eilę malonių draugių ir draugų, kurie taip nuoširdžiai, broliškai priėmė ir traktavo Floridoj jo atostogų metu.

Brolis tiesiog atsidžiaugti negali, kokie malonūs buvo jam draugai majamiečiai. Ir visi jie prašė jį, kad jis nuo jų persiųstų man jų geriausius linkėjimus. Tai šia proga aš ir rašau šį širdingos padėkos laišką Majamės draugams už glėbius gerų šiltų linkėjimų. Tikrai miela ir malonu man buvo skaityt brolio Tado laišką apie tuos gražius linkėjimus man ir apie šiltus draugiškus santykius tarpe ten susispietusių draugų.

Šis mano laiškas gal išeis padrikai, bet jį rašau maždaug sekdamas brolio aprašymą. Buvo jis pat pirma apsistojęs pas mielą draugą ir bičiulį Igną Urboną, su kuriuo man teko dažnai ir artimai susieiti laike jo ekskursijos po Lietuvą. Dėkui, Ignuk, už gerus linkėjimus! Aš dažnai prisimenu Tavo prietykius Vilniuje ir mudviejų pasivaikščiojimus po plačius prospektus, alėjas ir žalias Antakalnio lankas ir pievas...

Juozai Paukštaiti ir Maryte Paukštaitiene, ačiū už visus linkėjimus ir malonią nuotaiką! Kiek mielų atsiminimų sieja mus krūvon, pasaldina gyvenimą!

Taipo pat dėkui mielam Vincui Bovinui ir jo puikiai šeimelei!

Draugą Rapolą Čiuladą su žmona prisimenu iš seniau, iš Lovelio sambūrių per prakalbas, dzūkų mieste. Dėkui dėkui, mieli draugai, už visa, už visa!

Mieląją draugę Anastaziją Paukštienę puikiai matau kartu su mano artimu draugu ir kaimynu Vincuku Paukščiu-Čibiru: maloniai, dėkingai menu, su jumis mintimis gyvenu...

Ką jau sakyti apie brangiuosius draugus J. M. Kochus-Kuzborskius, su kuriais mintimis gyvenu iš Detroito malonių dienų, per eilę susitikimų ir šen ir ten. Širdis sukruta greičiau iš dėkingumo!..

Ačiū draugam Žekoniam, ačiū Jonui Smalenskui, M. Simonavičiui — maloniems turistams po gimtąją šalelę!

Už gerus linkėjimus nuoširdžiai dėkui Pranukui Pakalniškiui (irgi aukšto kalibro turistui), jo draugei Adelei, Francinai, — taipgi Agnutei ir Antanui Jurevičiam, J. Gendrėnui, Antanui Metelioniui, Jonui ir Sofijai Tamsonam (irgi matau fotonuotraukose ir atsiminimuose), draugui P. Zaviui ir keliems turistams, su kuriais tekdavo susieiti Vilniaus viešbuty.

Specialiai dėkoju brangiem M. ir A. Valilioniam už gerus linkėjimus ir kvietimus, sveikinimus, dovanas!..

Nuoširdžiam draugui Petrui Skeberdžiui ir jo draugei Onai didžiai juntu dėkingas už gausią šiltą širdį, broliška bendrą nuotaiką.

Tai čia tik Florida, jos dalis. Bet šilti, jaukūs draugiškumo ryšiai sieja mane su daugelio kolonijų draugais, su kuriais tekdavo veikti, darbuotis, žengti pažangos keliais.

Į jus visus, mieli draugai, aš kreipiuos su prašymu, kaip ir pirmesniais atvejais, padėti man kuo kas galite — išryškinti, iššifruoti dar krūvelę slapyvardžių. To prašo Istorijos institutas. Institute privalo būti kiek galima pilnesnė kartoteka apie visus užsienių darbuotojus, net ir apie atsimetėlius, renegatus ar šiaip apsileidėlius, buvusius senesnių laikų veikime. Tik šiaip, dėl bendros informacijos kultūros klausimais tokia pilna kartoteka būtinai reikalinga. Tai štai vėl pakartoju dar neiššifruotus slapyvardžius:

A. Adata, J. Akuratėras, Kalnų duktė, S. Kaimietis, Musė, Pranas, Tyrų duktė, Dono Kazokas, Dėdė, Dėdė Antanazas, Dvi moterys, Esmaitis, Ambo, J. Barzdyla, Benamis, R. Bendix, V. Beržas, Myk. Bevardis, Bostonietis, Brolis, Pr. Butvytis, Dzūkė, Gerė, Išeivis, Nerėpa, Vargomatis, Vardūnas, Žmogus, Narimantas, Noragas, Pranas Andriūnas, A. K-a, Petruškevičius, Jonas Kaspijus, W. J. Lasky, N. M., J. C. K., Papilietis, Dimas Benamis, S. R. Maptūnas, Adomo Jonukas, Džeris Yla, Lėtelis, Vincaitis, Klajūnas, B. Jurgūnas, Ramulis, Brutus, M. Lašėlis, Myneka, Trio, Gladiatorius, Kalnų uola, P. Trojus, Žemės žiedas, Jūras, Jūra, M. V., Palanta, M. A. Šešupis, Prolet-Aras.

Bet kokią informaciją adresuokite:

Vilnius 13
Klinikų 3-11
J. Kaškaitis
Lithuania, USSR

Miami, Fla.

Miami Bayfront Parke būna koncertai trečiadienį ir penktadienį per virš 8 mėnesių. Tik vasarą jų nebūna. Koncertai gana puikūs. Unijos simfoninis benas vadovybėje C. Lamonka iš 42 muzikantų labai gražiai groja. Yra ko pasiklausyti. Yra gerų dainininkų, net iš operos. Bet politikieriai kai kada pagadina muziką. Jie pritaiko ir paskiria koncertą vieną savaitę lenkams, kitą čekoslovakams, dar kitą vengrams, airiams, italams, na, ir užpraėjusį trečiadienį lietuviams.

Miamėj yra lietuvių choras, bet jis, lyg "Grigo bitės," pusiau pakrikęs. Naujų dainų jie neturi; yra pas juos smetoninės kultūros žodžiai sulietuvinti, o muzika vokiečių, francūzų ir kitų tautų. Kai muzikos melodija nelietuviška, tai žodžiai nesuteikia lietuviškumo. Choras bijojo pasirodyti tokiai tūkstantinei publikai, tik mokytoja sudainavo dainą iš operos "Mignon" ir "Tykiai Nemunėlis plaukia," "Mano rožė" ir "Noriu miego."

Piliečių klube gal būt kaip bebūtų, bet prieš kitą operos dainininkę Carol Donn labai mizernai išėjo. Toji choro mokytoja persisunkus didele neapykanta dabartinei Lietuvai, nenori nieko bendro turėti su Lietuovs naujomis ir melodingomis dainomis, su žavėjančia muzika, nepajėgia sukaupti dainininkų. Nors chore randasi ir sukalbamų žmonių, bet progresyviai žmonės į jį neina vyriausiai dėl mokytojos nusiteikimo.

Vienas vietinis politikierius kalba koncertuose, skirtuose atskiroms tautoms. Ten jis šaukia visa jėga prieš komunistus, kurie kuria naują darbininkišką tvarką. Garsiai giriasi, kad šioje šalyje piliečiai laisvai gali daryti, ką tik jie nori, na, o tame pačiame parke nevalia negrui ateiti pasiklausyti muzikos ir net jo kalbos išgirsti. Negana, kad parkuose neleidžia negrų, bet ir jūrų maudynėse jiems uždrausta maudytis, gasolino stotyje nevalia eiti į išvietę, kur baltieji eina. Ot ir laisvė!

—:—

Čia autobusų streikas baigia sužlugti. Unija streikieriams mokėjo po $50 savaiteje, bet numušė iki $25, tai 36 vairuotojai nuėjo streiklaužiauti. Unijų reakcinė vadovybė už kapitalistus. AFL-CIO prezidentas Meany kalbėjo ir pareiškė, kad negalima skelbti generalinio streiko, nes unijai pakenktų. Tai ir sužlugo viltis streiką laimėti. Gal po gerlaikio darbininkai pabus, tai išmes vadus į šiukšlyną, kur jie priklauso.

I. U.

So. Boston, Mass.

Lietuvos filmai publikai patiko

Kovo 23 d. Jonas Grybas ir Jonas Rušinskas rodė Lietuvoje gamintus filmus. Filmai labai suįdomino žiūrovus, kurių susirinko nemažas būrelis.

Turime pasveikinti Lietuvos filmininkus. Tegu jie daugiau jų gamina, o mes stengsimės juos rodyti, kad kiekvienas Amerikos lietuvis savo tėvynės vaizdus pamatytų. Argi atrasi sūnų ar dukrą, kurie nemylėtų savo motinos, iš kurios jie gimė, kuriuos ji išaugino ir pagal savo supratimą išauklėjo? Tiesa, dabartiniu laiku Amerikos lietuviai, kurie seka Romos kunigiją, sandariečius ir socialmenševikus, kenčia kultūrinę blokadą. Bet laikas bėga ir iš po jų kojų žemė slysta, tiesa ima viršų. Ne už kalnų tie laikai, kuomet liaudis į juos žiūrės kaip į mulkintojus.

Laike filmų rodymo pertraukos drg. Grybas trumpai, bet vaizdžiai perstatė Lietuvių Literatūros Draugijs siekius ir ragino kiekvieną lietuvį stoti į šią draugiją. Kalbėtojas sako: "Į šią draugiją gali įstoti bile pažiūrų lietuvis, nes tai apšvietos draugija, kuri išleidžia knygas ir duoda nariams jomis naudotis tik už porą dolerių į metus."

Kolonijų draugai turėtų pasistengti, kad vietos lietuviai, negalėdami asmeniškai matyti Lietuvą, pamatytų filmų vaizduose. Suruošoimui vakaro darbo maža. Tik reikia nusamdyti salę ir sušaukti publiką. O, tiesa, daugelis skundžiasi, kad vietiniai lietuviški fašistai neišnuomoja svetainių. Bet nejaugi nėra kitataučių svetainių?

Klaidos atitaisymas

"Laisvės" Nr. 25 So. Bostono korespondencijoje įsiskverbė pora klaidų. Antroje skiltyje, baigiant istorinį rašinį, yra pasakyta, kad nugriovė paminklą, tai dar nenugriovė, o tik yra pasimoję nugriauti. Antra klaida, tai paskutinėj skiltyj turėjo būti: Tik praėjusiais ketveriais metais draugija išaukojo $9,770.-59.

Jaunutis

WATERBURY, CONN.

Kai sniegas aptirpsta ir smagesnis oras ateina, visiems energija atgyja. Taip yra ir su mūsų Literatūros Draugijos 28-ta kuopa. Sekmadienį, kovo 25 d., buvo labai gražu, saulėta popietė, tai turėjom gerą susirinkimą — beveik visi nariai susirinko! Kadangi tai buvo pirmas susirinkimas nuo praėjusio lapkričio mėnesio, tai finansų sekretorei Yenkeliūnienei net ranka nuvargo berašant kvitas už duoklių mokesčius. Bet visi klausia: "Kur knyga? Kodėl dar negavome?"

Daug reikalų susirinko aptarti. Ėjo valdybos rinkimai, ir tie patys tapo užgirti dar vieneriems metams: Pirmininkas J. Vaitonis, ižd. M. Strižauskienė, protokolų sekr. K. Stanislovaitienė, finansų sekr. Klementina Yenkeliūnienė. Taipgi išrinkta pastovi parengimų komisija.

Perskaitytas laiškas nuo Aido choro kas link 50 metų jubiliejinės programinės knygutės, ir nutarta paimti pusę lakšto pasveikinimui nuo kuopos, o po to daugelis narių aukojo, kad savo vardu pasveikinti šitą auksinį meno ir dainos organizacijos jubiliejų. Nuo kuopos $13. Pavieniai: Vincas Yokubonis $4; po $2 — M. ir J. Strižauskai, Monika Raška uskienė, Klementina Yenkeliūnienė, J. ir K. Staneslow, Alek Kidulas, Vincas Karalius; po $1: J. J. Ynamaitis, M. ir J. Ulozai, J. Dvilinskas, Vincas Ruginis, M. Svinkūnienė, B. Marcinonis, P. Bokas, J. Vaitonis. Viso, su kuopos auka, $37.

Taipgi apkalbėta reikalas Leono Prūseikos antkapio ir fondo jo raštams išleisti. Kuopa nubalsavo paaukoti tam reikalui $10 iš iždo, o pavieniai prisidėjo sekamai: po $5 — M. ir J. Strižauskai, J. ir K. Stanislovaičiai; po $2—Klem. Yenkeliūnienė, Bronis Marcinonis; po $1 — J. Guderga, Vincas Karalius, M. Svinkūnienė, V. Jokubonis.

"Vilnies" vajui paaukota $10 iš iždo.

Kadangi nebuvo galima anksčiau pagerbti Moterų dieną, tai paėmėm šitą progą, kad pagerbti vieną iš mūsų dalyvių, kuri per visą gyvenimą veikė visuose mūsų paregimuose, dainavo Vilijos chore, kol tas choras veikė, vaidino kiekviename draminiame pastatyme ir dabar vaidina svarbią rolę mūsų organizacijoje — tai Klementiną Yenkeliūnienę, kurios gimimo dieną atžymėjome. Kai tik visi susėdo prie stalo, tapo atneštas tortas su žvakutėmis ir visi sudainavome "Happy Birthday." Jai taipgi įteikta keletas dovanėlių. Tai buvo draugei Klementinai surprizas, nes ji nemanė, kad bent kas žino apie jos gimtadienį. Visiems buvo malonu šiame parengime dalyvauti.

Taipgi padalyta "Švyturio" ir "Tarybinės moters" kopijų. Kai kurie net turėjo būti įtikinti, kad tie žurnalai tikrai iš Lietuvos. Daugelis žmonių turi keistą supratimą apie komunikaciją tarp Lietuvos ir lietuvių, gyvenančių Jungtinėse Valstijose. Nėra jokio sunkumo gauti laiškus arba žurnalus iš Lietuvos. Jeigu yra sutartis dėl apsikeitimo kultūriniais veikalais, tai taspats ir su spauda. Gerai žinome, kad labai daug JAV artistų, dainininkų, teatrų, simfonijų ir t. t. važiuoja į Tarybų Sąjungą gastroliuoti, o iš Tarybų Sąjungos pribūna į JAV tarybiniai meninkai ir kiti veikėjai. Tai nieko nuostabaus, kad "Švyturys" ir "Tarybinė moteris" mus pasiekia. Būtų malonu, jei daugiau tų žurnalų gautumėm. Jie nebrangūs.

Sekr. K. S.

So. Boston, Mass.

"Profesorius" J. J. Romanas nori važiuoti į Lietuvą!

Kovo 25 d. per radiją Romanas "įsakė" niekam šiemet nevažiuoti į Lietuvą.

Girdi: "Aš buvau nuvažiavęs į Washingtoną pas L. Kapočių, kuris atstovauja Lietuvą, pasiteiravau ti, kaip aš galėčiau parvažiuoti į Lietuvą ir daugiau savo draugų parsivežti ir pažiūrėti, kaip dabar lietuviai gyvena. Ir aš jam sakiau, kad aš noriu po visą Lietuvą pavažinėti ir pas gimines ilgai pabūti. Kapočius man pasakė, kad prie dabartinės pasaulinės situacijos tas negalima bus padaryti."

Kokiuo sumetimu Romanas nori važiuoti į Lietuvą ir pažiūrėti, kaip lietuviai ten gyvena? Juk jis viską apie Lietuvą "žino." Jau virš dvejų metų Romanas veda Šv. Petro Bažnyčios radijo programą, ir beveik kiekvieną sykį jis ir jo sūnus šaukia: "Pavergta Lietuva, plokštelė iš pavergtos Lietuvos, rusų okupuota visa Lietuva, visi lietuviai į Sibirą išvaryti ,o kurie liko, lietuviškai negali kalbėti, mokyklose tik rusų kalba yra vartojama, žmonės miršta iš bado, neturi kuo apsirengti," ir t. t.

1961 m. Romanas Chapliką ir jo grupę išlydėjo ir pasitiko. Kai Chaplikas sugrįžo, jį pasikvietė pakalbėti per jo radijjo programą. Bet pirmiausia jis pastatė savo sūnų, kuris išdrožė biauriausią spyčių apie Lietuvą, ir tada paklausė Chapliką, kaip jam patiko jo sūnaus kalba. Žinoma, Chaplikas atsakė: "Nieko sau."

Paskiau Romanas sako: "Brangūs tautiečiai, ponas Chaplikas tik ką sugrįžo iš pavergtos Lietuvos, jis dabar mums daug ką pasakys."

Chaplikas atsiliepė: "Ponas Romanai, kaip tu mane kvietei, sakei, kad duosi klausimus, o aš atsakysiu." Romanas sako: "Na, bus ir taip gerai." Jis ir pradėjo Chapliką klausinėti. Chaplikas jam atsakė beveik teisingai, ką jis matė Lietuvoje ir kaip ten žmonės gyvena. Tas Romanui labai nepatiko. Pabaigęs klausinėti, Romanas sako: "Matai, ponas Chaplikas bijo teisybę sakyti, nes jo brolis yra Lietuvos valdžioje. Jeigu jis sakys kitaip, tai jo broliui bus blogai."

Jeigu aš Lietuvos atstovas būčiau, tokiems, kaip Romanas, vizos niekada neduočiau!

E. Ulonas

Washingtonas. —Po dviejų savaičių viešėjimo Azijoje parvyko prezidento žmona, Kenedienė. Sako: "Aš pasiilgau savo šeimos".

J. M. L.

Brockton, Mass.

Urugvajuje vogė JAV dolerius

1960 metais Urugvajuje pažangūs lietuviai minėjo 25 metų "Darbo" jubiliejų. Mes sukėlėme pasveikinimui "Darbo" $35, nuėjau į Home National banką, išpirkau čekį, parašiau pasveikinimą ir pasiunčiau "Darbui". Per ilgą laiką negavau atsakymo, parašiau antrą laišką ir pasiunčiau oro paštu. 1961-m. sausio m. gavau atsakymą, kad pinigų negavo. Bankas čekį "kancelino" ir man grąžino pinigus.

Tada nuėjau į paštą, išpirkau "Money Order" ir pasiunčiau. Prabėgo virš pusmetis, vis nebuvo atsakymo. Teiravausi pašte, patarė laukti. Ir štai 1962 m. gauname "Darbo" No. 1, kuriame rašo, kad Montevideo pašte buvo išgraibstyta apie $80,000 iš JAV siunčiamų pinigų. Reiškia, į tų graibstytojų rankas pakliuvo ir mano siųstas "Money orderis". Buvau pašte — sutiko ieškoti. Teks vėl palaukti apie porą mėnesių.

Serga

Sunkiai susirgo Barbora Gutkauskienė ir randasi Brocktono ligoninėje. Džiaugėsi, kad išmoko skaityti, užsirašė "Laisvę", o dabar sukrėtė sunki liga. Sveikata gerėja, bet lėtai.

Serga LDS 67 kuopos narė Stela Stitilienė. Ji virsdama nusilaužė ranką. Neužsisakė pašalpos iš LDS, nes sakė, kad pirmiau yra nemažai išėmus. Ji yra ir SLA narė, sakė, kad pašalpos reikaluose LDS yra geresnė.

Geo. Shimaitis

Worcester, Mass.

AIDO CHORO NAUJIENOS

Jau nedaug laiko iki pastatymo operetės "Lietuvaitė." Taigi choras dabar laiko 2 pratimus per savaitę, kad gerai suvaidinti šią operetę.

Besimokinant Jono Dirvelio sukurtą dainą "Dainininkai," gražiai Onos Dirvelienės aukštas soprano balsas iškyla kaip lyra ir harmoningai įsilieja į chorą.

Tą girdėsite balandžio 29 d., 2 val. popiet, 29 Endicott St. salėje.

Neseniai rašiau, kad Jonas Petkūnas bus šios operetės sufliorius, bet jis negalėjo nei pradėti, nes jis yra per daug užsiėmęs draugijų darbais. Tai d-gė M. Sukackienė šį svarbų darbą paėmė atlikti. Jai tai ne pirmą kartą tenka šį darbą dirbti. Ji, kaip veteranė, visada būna aktoriams pagalboje.

Choristams priklauso kreditas už energiją ir draugiškumą, ir jiems sekasi šis gražus dainos ir vaidybos darbas.

Numirė Jurgis Žilinskas, progresyvaus judėjimo ir meno rėmėjas per visą jo gyvenimą. Jis buvo "Laisvės" skaitytojas ir bendradarbis, pasirašydavo "Susninkų Jurgis."

Jurgio likusi žmona Helen, jos sūnus Richardas ir duktė Helen yra Aido choro nariai per daugelį metų.

Visas Aido choras reiškia gilą užuojautą Jurgio Žilinsko šeimai ir artimiesiems. O Jurgiui lai būna amžina ramybė Amerikos žemėje.

Rep.

Philadelphia, Pa.

Philadelphiečių dėmesiui

Balandžio 13 d. įvyks svarbus susirinkimas. Kalbės Mrs. Angie Dickerson, iš New Yorko. Jos kalbos tema: "Naujoji Afrika." Mat, Mrs.Dickerson neseniai dalyvavo Afrikos moterų konferencijoje, kuri įvyko Ghanos sostinėje. Ji ten plačiai susipažino su Afrikos žmonių reikalais. Ji turi daug svarbių žinių šio mitingo dalyviams.

Susirinkimas įvyks Adelphia Hotel salėje, 13th St. and Chestnut St. Prasidės 8:30 val. vakare. Į susirinkimą įžanga $1. Labai raginami Philadelphijos lietuviai dalyvauti. *Rep.*

Lawrence, Mass.

Baigėme žiemos parengimus

Pereitą žiemą Mass. valstijos lietuviai turėjo progą matyti Lietuvos atsiekimus filmuose. LLD 7-ji apskritis buvo surengusi filmų rodymą. Filmus rodė LLD Centro Komiteto sekretorius Jonas Grybas, kuris gabus toje srityje. Filmai buvo rodomi: Lawrenre, Lowellyje, Worcesteryje, Montelloje, So. Bostone ir Haverhillyje.

Kur tik filmai buvo rodomi, lietuviai gėrėjosi Lietuvos dideliais pasiekimais. Matė naujus fabrikus, gyvenimo namus, kultūrinius centrus, jaunimo žaidimą, masinį jaunimo dainavimą ir šokius. Nuoširdūs lietuviai uoliai laikėsi į parengimus.

Buvo ir tokių, ypač iš naujai atvykusių, tai yra, kurie iš Lietuvos pabėgo su hitlerininkais, kurie nėjo pamatyti, dar kitus atkalbinėjo. Gal kai kurie ir iš jų, gyvenimo pamokyti, susipras.

Apie filmų pavykimą man rašo J. Grybas:
Drauge S. Penkauskai,

Mano kelionė su rodymu filmų jūsų apskrityje labai gerai pavyko. Visur publikos buvo skaitlingai. Man atrodo, kad filmais buvo patenkinta. Ačiū Jums už suruošimą. Linkiu geros sveikatos ir energijos darbuotis. — **J. Grybas.**

Taip, mes darbuosimės ir ateityje. Grybas sakė, kad gaus naujų filmų iš Lietuvos. Ruoškitės jau dabar prie jų parodymo. Parašykite man laišką: S. Penkauskas, 33 Chestnut St., Lawrence, Mass., arba šaukite telefonu:MUR 5-5809.

Dabar jau ruošiamės prie vasarinių parengimų. Apie juos bus ateityje parašyta.

S. Penkauskas

Newark, N. J.

Kovo 29 d. mirė Anna Kazakevičienė, kuri gyveno po num. 596 Bergen St. Mirė sulaukus 72 metų amžiaus. Buvo pašarvota Matthew A. Buyus Funeral Home, 426 Lafayette St. Palaidota balandžio 2 dieną Woodland kapinėse.

Velionė liūdesyje paliko du sūnus — William ir George, 3 anūkus, vieną proanūkį ir seserį Mrs. Mary Mickus, kuri gyvena Detroite. Velionė buvo Lietuvių Darbininkų Susivienijimo narė.

Užuojauta velionės giminėms ir draugams.

Rep.

KRISLAI

(Tąsa iš 1-jo pusl.)

mūsų militarinis lindimas visur, bendradarbiavimas su reakcinėmis jėgomis visur, ir kitas, tai beširdiškumas link biednų žmonių. Visi juk žino, pavyzdžiui, kad čia sandėliai užversti grūdais ir miltais, o tuo tarpu milijonai žmonių vaikštinėja pusalkaniai. O ką jau bekalbėti apie šimtus milijonų alkanų žmonių Afrikoje ir Azijoje.

Ekonominis boikotavimas Kubos yra niekas daugiau, kaip pastangos badu priversti ją atsiklaupti ant kelių. Argi tai ne žiauru? Argi tai nepuldo amerikiečio vardo?

Su mirčia kovoja jaunuolis kumštininkas (boksininkas) Benny Paret. Jį beveik užmušė boksininkas Griffith.

Boksas yra žiaurus, žvėriškas sportas. Su pasibaisėjimu istorijoje skaitome apie gladiatorių kautynes Romoje. Boksas yra panašus "sportas." Jam neturėtų būti vietos civilizuotame pasaulyje.

Ar žinote, kame mūsų visų nūdienė "nelaimė"? Ogi tame, kad Antrasis pasaulinis karas užsibaigė "nelogiškai."

Taip gieda Clevelando smetonininkų laikraščio redaktorius Balys Gaidžiūnas.

"Reikia pripažinti," beveik per ašaras rašo Gaidžiūnas, "kad tada mes visiškai negalėjom numatyti vienos aplinkybės — tokio nelogiško Antrojo pasaulinio karo tariamo užbaigimo."

Jis užsibaigė "nelogiškai" todėl, kad jo nelaimėjo Hitleris. Mūsų gaidžiūnai ir kiti "veiksniai" visas viltis buvo sudėję į Hitlerio laimėjimą.

Klaidelės atitaisymas. Praėjusiuose krisluose vietoje "Jungtinių Valstijų konstitucijoje aiškiai pasakyta," turėjo būti "Jungtinių **Tautų** konstitucijoje" ir t. t.

Redakcijos Atsakymai

J. Kaulaičiui. — Atleiskite, bet eilėraščiais pasinaudoti negalėsime.

AUDRA ATIDENGĖ NUSKENDUSĮ LAIVĄ

1962 m. kovo pradžioje Atlanto pakraštyje siautė baisi audra, kurią pavadino "žmogžudis audra". Long Islando pakraštyje, ties East Hamptono miestelių, ji atidengė nuskendusio laivo liekanas. Po audros iš vandens kyšojo 60 pėdų ilgio ir 25 pėdų pločio laivo liekanos.

Yra žinoma, kad Long Island salos pakraštyje yra nuskendusių apie dešimt laivų.

PRANEŠIMAI

BALTIMORE, MD.

ALDLD 25 kuopos susirinkimas įvyks balandžio 7 d., salėje 2219 W. Pratt St., prasidės lygiai 2 val. popiet.

Dalyvaukite visi nariai, turėsime svarstyti "Laisvės" pikniko prirengimą ir kitus kuopos reikalus. Kurie dar neužsimokėję duoklių, prašome užsimokėti.

Kuopos sekretorius (27-28)

WORCESTER, MASS.

Metinis banketas—pietūs su dainų programa. Rengia Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 57 kuopa. Įvyks balandžio 8 April. Pradžia 1 val. Kviečiame narius ir svečius dalyvauti šiame šauniame bankete, linksmai laiką praleisti ir su ilgai nematytais draugais bei draugėmis pasisvečiuoti. Įžanga $1.50.

Rengėjai (27-28)

BROOKLYN, N. Y.

LDS 1-os kuopos susirinkimas įvyks antradienį, balandžio 3 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Visi nariai kviečiami dalyvauti susirinkime. Kurių duoklės neužmokėtos, malonėkite ateitit ir užsimokėti, kad nesusisponduotumėt.

Valdyba (26-27)

OZONE PARK, N. Y.

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks trečiadienį, balandžio 4 d., 7:30 val. vak., 102-02 Liberty Ave. Šis susirinkimas bus nepaprastas. Kviečiami visi senesni ir jauni ateiti.

13 kuopa yra nutarus atgaivinti angliškai kalbančių skyrių. Pakalbinkit ir savo draugus, kurie priklauso kitose kuopose. Būsite visi priimti ir gerai pavaišinti. Turėsime skanios kavos ir namie keptų pyragaičių.

Nepamirškite pasižiūrėti į mokesčių knygelę, gal jau reikia užsimokėti. Protokolų sekr. (26-27)

ELIZABETH, N. J.

Įdomūs Spalvoti Paveikslai iš Lietuvos ir Kitų Kraštų

L. D. P. Klubas rengia spalvotų paveikslų rodymą. Rodys J. Siurba iš Brooklyno. Įvyks sekmadienį, Balandžio-April 8 d., 3 val. popiet, Klubo patalpoje, 408 Court St.

Kviečiami visus atsilankyti, nes bus labai įdomūs paveikslai. Kviečiame ne tik elizabethiečius, bet ir iš toliau atsilankyti ir pamatyti šias svarbias nuotraukas.

L. D. P. Klubo Valdyba (26-28)

BROCKTON, MASS

Mūsų Kuopų Susirinkimai

LLD 6 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienį, Balandžio-April 2 d., 7:30 val. vakare, Liet. Taut. Namo kambariuose, 8 Vine St.

LDS 67 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks ketvirtadienį, Balandžio-April 5 d., 7 val. vakare, toje pačioje salėje.

Minėtų kuopų nariai esate prašomi dalyvauti minėtuose susirinkimuose. Jau pavasaris, tuojau bus vasara, turime pasikalbėti apie parengimus.

Gavau atvirutę nuo J. Jaskevičiaus iš Worcesterio, jis sugestuoja laikyti 7-tos apskrities konferenciją Balandžio-April 15 d. ir pasitarti dėl apskrities ir "Laisvės" piknikų rengimo. Jei kitų kolonijų veikėjai sutinka, aš manau, kad reikia tuojau šaukti konferenciją. Diena balandžio 15 gera, nieko nelaukdami šaukime apskričių konferenciją.

George Shimaitis (25-27)

BROCKTON, MASS.

Mirė

Kathryn Reklis

(Maspeth, N. Y.)

Reiškiame širdingą užuojautą liūdesio valandoj dukteriai ir žentui Josephine ir Alfonse Skirmontams, anūkui Frank Kurlaitis ir jo šeimai, gyvenantiems Brockton, Mass., taipgi dukteriai Kathryn ir jos sūnui Paul, gyvenantiems Maspeth, N. Y.

F. ir K. Čereškai	K. Sireikienė
P. ir M. Baron	P. Sinkevičienė
J. ir K. Walungevičiai	B. Navickienė
M. Gutauskienė	Geo. Shimaitis

PRISIMINIMAS

Pijušas Šlekaitis

Mirė lapkričio 5 d., 1960 m., Vilkaviškio ligoninėj, po 3 savaičių sunkių ligų. Paliko liūdinčius brolį Juozą ir jo keturias dukteris su šeimomis ir mane seserį Norkienę. Šermenimis ir laidotuvėmis rūpinosi brolis Juozas ir jo duktė Zenė ir jos vyras Pijušas Žiemeliai. Palaidotas Bartininkų kapinėse. Man liko liūdnas prisiminimas, o jam tegul būna lengva jo numylėta Lietuvos žemelė.

Anna Norkienė, sesuo
Detroit, Mich.

MIRTIES PAMINĖJIMAS

Selvestras Šlekaitis

Mirė rugsėjo 1 d., 1948

Pittston, Pa.

Paliko liūdinčius žmoną Margaret Šlekaitienę, brolį Petrą, brolienę Domicelę Šlekaičius, gyvenančius Scranton, Pa., dabar jau mirę; brolio dukterį Heleną ir jos vyrą Alvin Cooper, ir mane seserį Norkienę. Lietuvoj brolį Juozą ir jo keturias dukteris su šeimomis, brolį Pijušą, kuris dar ilgus metus gyveno, dabar jau miręs, ir daugiau giminių. Palaidotas Pittston, Pa. Tegul ilsisi ramybėje.

Anna Norkienė, sesuo
Detroit, Mich.

WORCESTER, MASS.

mirus

Jurgiui Žilinskui

Reiškiame širdingą užuojautą jo žmonai Alenai, artimiesiems ir jo draugams liūdesio valandoje.

Victor & Eva Valley
New Britain, Conn.

WORCESTER, MASS.

mirus

Jurgiui Žilinskui

Reiškiu širdingą užuojautą jo žmonai Alenai, artimiesiems ir jo draugams liūdesio valandoje.

Ona Visockienė
Kensington, Conn.

Pasikalbėjimas su mielais svečiais iš Lietuvos

"Laisvėje" jau buvo minėta, kad Jungt. Valstijose lankosi jaunų tarybinių žmonių grupė, — viso 22 asmenys, — norinti išsamiau susipažinti su mūsų šalies žmonėmis, su jų gyvenimu. Toje grupėje buvo ir du lietuviai — kaunietis **Vytautas Ostrauskas** ir vilnietis **Ričardas Minkevičius.**

Ši tarybinių piliečių grupė atvyko pagal t.v. **Cultural exchange** ("kultūrinius mainus") susitarimą tarp JAV ir TSRS. Tam tikri skaičiai tarybinių žmonių atvyksta pas mus, o grąžon — tokia pat grupė amerikiečių vyksta į Tarybų Sąjungą tenaitiniam žmonių gyvenimui pastudijuoti.

Ši tarybinių piliečių grupė pasidalijo į dvi dalis ir pavažinėjo po JAV. Iš viso Amerikoje išbuvo ji apie mėnesį, ir praėjusį penktadienį SAS lėktuvu grįžo atgal į Tarybų Sąjungą.

Grįžę iš kelionės į Niujorką, R. Minkevičius ir V. Ostrauskas panoro susipažinti su vienu kitu Niujorko pažangiu lietuviu. Na, ir nedidelei grupelei mūsų žmonių teko su abiem svečiais susipažinti ir pasikalbėti.

Pirmiausia: kas gi šitiedu svečiai?

Ričardas Minkevičius — jaunas, kuklus, inteligentiškas vyras, dar nepasiekęs 30 metų amžiaus. Jis—kūno kultūros mokytojas Naujos Vilnios lietuvių vidurinėje mokykloje.

Vytautas Ostrauskas — apie 35 metų amžiaus, stambesnis už Ričardą, plačiapetis, aukštas atletiškas vyras; kadaise jis užsiimdinėjo bokso sportu. Ostrauskas — medicinos gydytojas ir vienos Lietuvos aukštųjų mokyklų—**Kauno Medicinos instituto** — prorektorius. Institute mokosi apie 2,500 studentų. Instituto rektorium, kaip žinia, yra akademikas d-ras Z Januškevičius.

Rodosi, Minneapolyje svečiams esant, juos supažindino su vienu amerikiniu sportu, — **bowling** (kegliu) —kuriuo užsiima milijonai amerikiečių. Na, bandė bowlinti ir d-ras Ostrauskas. Ir tris pirmus kartus nukirto visus "stipinus" ant syk! Vadinasi, padarė "strikes". Amerikiečiai stebėjosi jo sugebėjimais.

—Ant rytojaus, — d-ras Ostrauskas sako, — atsisukau radiją ir girdžiu, kad pranešėjas mane jau garbina!..

Abudu vyrai plačiai apsišvietę ir su jais galima surasti kalbos apie visokius klausimus.

Kur jiedu buvo, ką jiedu matė?

R. Minkevičius buvo su ta grupe, kuri važinėjo po Pennsylvania, Maryland, North Carolina valstijas.

R. Minkevičius, tenka pastebėti, gerai kalba angliškai. Kai kur jis buvo savo grupei vertėju.

Gi grupė, kuriai priklausė d-ras V. Ostrauskas, lankėsi Columbus mieste, Minneapalyje, San Francisco, Berkeley; buvo sustoję trumpam laikui ir Čikagoje.

Šalies sostinę, Washingtoną, abudu aplankė. Kai kur svečiams teko susitikti ir su lietuviais.

Jie buvo fabrikuose, farmose, mokyklose, ligoninėse; jie kalbėjosi su nemažu skaičium visokių profesijų amerikiečių.

—Kas jums Amerikoje atrodė įdomiausia?

—Keliai! JAV keliai labai puikūs, — abudu svečiai sutiko.—Pastatai taipgi daro gerą įspūdį

—Na, o kaip žmonės? Kaip atrodo amerikiečiai?

D-ras V. Ostrauskas pabrėžtinai pareiškė:

—Amerikiečiai — geri žmonės; man svarbiausia, kad jie stoja už taikos pasaulyje išlaikymą. Jie nenori karo.

R. Minkevičius pridėjo:

—Bet amerikiečiai turi labai mažą supratimą apie mūsų šalį, apie Tarybų Sąjungą. Kai kurie jų, turbūt paveikti mokyklų, spaudos ir kitų propagandos organų, stebėtinai naiviai apie mus galvoja...

Peikė svečiai ir mūsų šalies komercinę spauda:

—Ji rašo netiesą. Korespondentas tavęs klausia tokio ir kitokio dalyko, tu jam atsakai, na, o paskui žiūrėk, laikrašty visai kas kita parašyta!.. Pas mus tokių dalykų nėra...

Sutikome su svečiais, kad tarybinė spauda kitokia, ir sakėme, jog ir pas mus pažangioji spauda yra objektyvi.

Abudu svečiai sakė: Lietuva žengia sparčiais žingsniais pirmyn tiek kultūroje, tiek ekonomikoje.

—Atvažiuokite vasarą pas mus viešnagėn! —kartodami ragino mus.

Abudu jiedu džiaugėsi, kad gavo progos nors trumpai pasikalbėti su keletu pažangių Niujorko lietuvių.

Ns.

Ottawa. — Kanada vėl pardavė Kinijai 39,000,000 bušelių kviečių.

Apvogė Igno Sutkaus užeigą

Kovo 23 d., iš penktadienio į šeštadienį, vagys išpiovė sienoje spragą iš koridoriaus į saliūną, sulindo į vidų, atsidarė spintą ir pasivogė suvirš $600 pinigais ir išsinešė daug degtinės.

Tas įvyko tarp 4:10 ir 6:25 ryto, nes naktinis vietos apsaugotojas išėjęs 4:10 ryto, o dieninis darbininkas atėjęs 6:25 rado išpiautą sienoje spragą ir atdarą spintą.

Per du kartu anksčiau vagys bandė įsilaužti į Sutkaus užeigą, bet nepavyko. Apdraskę langus ir duris, pasitraukdavo. Gi šiuo kartu, apsirūpinę gerais įrankiais savo tikslą atsiekė.

Būta gudrių vagių, kad mokėjo ir spintą atidaryti!

Igno Sutkaus užeiga yra 492 Grand St., arti Union Ave., Brooklyn, N. Y.

P-tis

Čikagiškei "Vilniai" mūsų sveikinimai

Žinau, jog net keletas gerų draugų pradeda rinkti sveikinimus Chicagos dienraščio "Vilnies" dalininkų suvažiavimui. Kaip žinia, suvažiavimas įvyks gegužės 6 d. Be to, reikia atsiminti, kad šiuo tarpu "Vilnis" veda specialų vajų iki suvažiavimo susirinkti dešimt tūkstančių dolerių. Netenka abejoti, jog didžiojo Niujorko pažangūs lietuviai nuoširdžiai prisidės su aukomis.

Praėjusio sekmadienio parengime per mane įteikė sveikinimų sekami draugai bei draugės: Viešnia stamfordietė draugė Philipse aukojo $5. Verutė ir Valys Bunkai davė $10. Jurgis Waresonas ir Adomas Jasulaitis po $5. Ona ir Juozas Babarskai, Frances Šapaliūtė ir Veronika Šibeikienė — po $2. N. Kisielius, X ir Jonas Kaulinis po $1.

A. B.

"Mes nekalti!" sako JAV-jų Komunistų partijos veikėjai

Kovo 30 dieną buvo pašaukti į federalinį teismą Washingtone du JAV Komunistų partijos veikėjai Gus Hall ir Benjamin J. Davis. Abudu jiedu kaltinami nusižengimu McCarran aktui. Abudu , sakė valdžios advokatai, nusikaltę tuo, kad neužregistravo JAV Komunistų partijos "svetimos valstybės agentūra."

—Ar prisipažįstate kaltais?—jiedu buvo paklausti.

—Atsakė: ne, mes nesame niekuo prieš Ameriką nusikaltę.

Justicijos departamento advokatas teigė, jog, girdi, Gus Hall esąs JAV Komunistų partijos generalinis sekretorius, o B. J. Davis—nacionalinis sekretorius. Abudu jiedu anksčiau buvo įkaltinti federalinės grand džiūrės, o dabar turėjo stoti į teismą.

Teisėjas Matthew F. McGuire, išklausęs abiejų pusių — valdžios ir kaltinamųjų—kalbas, pasakė, kad jis juodu palieka po ta pačia bėla — po $5,000, ir per 30 dienų kaltinamųjų advokatai turi padaryti teismui pareiškimus, atmušant grand džiūrės įkaltinimus. Po to Justicijos departamento advokatai gaus 30 dienų, per kurias turės duoti atsakymą. Po to bus teismas. Kada jis bus, sunku pasakyti. Kai kurie spėja, jog jis būsiąs kada nors apie rugsėjo mėnesį.

Išėję iš teismo salės abudu kaltinamieji buvo apspisti spaudos ir radijo korespondentų. Į jų klausimus Hall ir Davis davė atsakymus, pareiškiant, kad jie nekaltai puolami, kad McCarrano aktas yra profašistinis, kad šis aktas yra nukreiptas prieš visus Amerikos žmones, ne tik prieš komunistus, kad jis kerta smūgį JAV Konstitucijai.

Gus Hall taipgi pasakė, kad Justicijos departamentas turi įsteigęs koncentracijos stovyklas, į kurias mano kišti komunistus. Bet ir tai nieko nepadės, kadangi nei kalėjimais nei koncentracijos stovyklomis idėjos ligi šiol dar nieks nenugalėjo.

Ns.

Prasidėjo energingas Geg. 1-ajai pasiruošti darbas

Kovo 31 d. New Yorke įvyko Gegužės Pirmajai pasiruošti konferencija. Po spaudos laisvės apgynimo obalsiu konferencijon suvyko kelių dešimtų organizacijų ir apie dešimties laikraščių atstovai. Pakiliu ūpu jie teikė pasiūlymus, kurie pagelbėtų darbe už masinę ir įspūdingą Gegužinę.

Angliško darbininkų laikraščio "The Worker" redaktorius Jacksonas pasakė išsamią įvadinę kalbą, aiškinančią, dėl ko šiemet vienu pagrindinių Gegužinės šūkių yra pasiūloma kova už spaudos laisvę ir už panaikinimą demokratiją smaugiančio McCarran įstatymo.

Dalyvius labai pradžiugino žinia, jog net du jaunimo chorai jau pasisiūlė dainuoti Gegužinės programoje.

Skardi ovacija pasveikino pranešimą, jog Union Skveru naudotis iš N. Y. miesto Parkų departamento leidimas jau gautas. Tai didelė ir svarbi pažanga prisiruošimo darbe. Pernai, kaip žinia, iki paskutinių dienų nebuvo aišku, galėsime ar negalėsime skvere susirinkti.

Naujo džiaugsmo sukėlė žinia, kad šių metų Gegužinės iniciatoriai jau gavo iš Moterų Taikos delegacijos užtikrinimą, kad jų atstovė kalbės Gegužės 1-osios demonstracijoje (moterų masinė delegacija Ženevon išvyko balandžio 1-mą).

Diskusijose dalyvavę unijistai ir kitų organizacijų atstovai pakartojamai priminė dalyviams, kad visi demonstracijos iškelti geri šūkiai ir reikalavimai įgaus pageidaujamą svorį ir galią tiktai tuomet, kai demonstracija bus masinė. Dėl to kiekvieno laisvių, taikos ir liaudies gerbūvio šalininko yra užduotis, pradedant šia diena, iki gegužės 1 dienos, būti liaudies organizuotoju demonstracijai.

Konferenciją pasisakė:

Demonstracija įvyks gegužės pirmą Union Skvere nuo 4 popiet iki 8 vakaro.

Sumobilizuoti 10 tūkstančių dalyvių.

Visuomenės informacijai leisti lapelius, dėti spaudon skelbimus, samdyti radijo laiką. O kad visa tai yra iškaštinga, dalyviai čia pat vietoje sudėjo keletą šimtų dolerių darbo pradžiai ir pažadėjo sukelti daugiau.

Lietuvių atstovybė irgi pažadėjo lietuvių darbininkų paramą. Atsimenant, kad lietuviai per laikus brangino Gegužinę — joje masiniai dalyvaudavo ir finansiniai dosniai prisidėdavo,— reikia tikėtis, kad jie parems ir šiemetinę, vieną svarbiausiųjų, įvykstančią pasaulinės svarbos įvykių momentu.

Dal

PRANEŠIMAI

Šiuomi pranešame mūsų organizacijom bei kuopom, kad LDS 3-čia Apskritis turės pikniką birželio 17 d., Cliffside, N. J. Taigi, prašome kuopų tą dieną nerengti piknikų bei kitokių parengimų.

Apskr. Kom.

LLD Brooklyno kuopų piknikas įvyks birželio 10 d. Great Necke. Prašome visus tą dieną būti su LLD.

Komisija

BALTYMINIS GĖRIMAS

Maskvoje, A. Mikojano vardo mėsos kombinate, pagamintas gėrimas iš raguočių kraujo serumo, pridėjus į jį spirito, glicerino, cukraus sirupo ir kitokių priemaišų. Kaip parodė pirmieji klinikiniai bandymai, šitas gėrimas pagerina žmogaus mitybą, sustiprina jo organizmą persirgus sunkiomis infekcinėmis ligomis: pagerėja ligonių savijauta, priauga svoris, pasitaiso apetitas.

Washingtonas. — Senato apsiginklavimo reikalų komitetas skiria karo aviacijai $13,000,000,000.

Iš puikiai pavykusio parengimo

Man atrodo, kad praėjusį sekmadienį Williamsburge ant Grand St. Ukrainiečių salėje įvykęs pastatymas komedijos "Dėdė atvažiavo" gražiai įrodė vieną dalyką, būtent, kad mūsų publika yra išsiilgusi scenos veikalų. Jei neskaitysime didesnių koncertų, tai šis parengimas buvo vienas iš skaitlingiausių. Ir mačiau žmonių, kurių jau seniai nebuvau matęs parengimuose per keletą paskutinių metų. Tuo reikia pasidžiaugti. Tas turėtų vėl ant kojų pastatyti mūsų Liaudies teatrą. Pilnai pritariu parengimo pirmininkės Evos Mizarienės karštam paraginimui, kad Liaudies teatras jau dabar pradėtų galvoti apie suvaidinimą vieno iš didesnių veikalų ateinantį rudenį. Juk reikia laiko geram didesnio veikalo pastatymui. Jėgų tokiam darbui, man atrodo, mes dar turime.

Kaip ten bebūtų, grįžkime prie "Dėdė atvažiavo." Tai jau labai sena iš senų laikų Lietuvoje gyvenimo komedija. Idėjiniai jokios idėjos ji neturi, bet intriga įdomi ir juokinga. Ir pasijuokėme labai nuoširdžiai. Režisierius Jonas Juška, kuris, beje, pats vaidino ir svarbiausią Dėdės rolę, į šias nelengvas pastangas yra daug laiko ir energijos įdėjęs. Už tai jį reikia karštai pasveikinti. Mažai mes beturime mūsų gretose žmonių su tokia energija ir tiek daug ryžto meninės veiklos dirvoje.

Reikia pasakyti, kad visos šio neilgo veikaliuko rolės yra svarbios. Poniutės rolėje vaidino M. Juškienė, Adomo — Karolis Benderis, Tarnaitės — Ona Kazlauskienė, Spurgio—M. Stakovas. Roles sunkina dar ir tas, kad dialogai ilgi, o veikimo nedaug. Tuos ilgus pokalbius išmokti ir atminti nelengva. Tačiau, bendrai paėmus, visi aktoriai savo roles atliko pagirtinai. Vienam kitam, tiesa, truputį trukdė pamiršimas žodžių, bet juk labai dažnai atsitinka su ne iš to duoną valgančiais artistais, saviveiklininkais. Didelė garbė visiems vaidintojams už jų įdėtas pastangas ir mūsų palinksminimą.

Antroji parengimo programos dalis, kaip garsinta, susidėjo iš deklamacijų. Deklamuojamos buvo eilės —beveik visos apie Tarybų Lietuvą, apie mūsų senąją tėvynę. Jas atliko M. Juškienė (deklamavo net dvejas), O. Kazlauskienė, Mary Tamelienė, Juškienės sesutė Graunienė, na, ir pats Jonas Juška. Visos eilės paties Jono sukurtos. Jos gražios ir dramatiškos. Visos jos mums perteiktos gražiai, energingai, su giliu jautrumu. Jų galėjo būti ir daugiau. Galima buvo pateikti vieną kitą ir ilgesnį kokia nors kita tema eilėraštį.

Šitą pastatymą surengė Lietuvių Literatūros Draugijos vietinės kuopos. Pirmininkavo Eva Mizarienė. Ji pagyrė artistus, paagitavo už sveikinimus "Vilniai," padarė keletą pranešimų. Viskas ėjo labai gyvai ir sklandžiai.

Beje, buvo atvykęs mūsų parengimų dažnus lankytojas konektikietis Aleksaitis ir prieš pradedant vaidinimą davė publikai savo užrekorduotų gražių dainų. Tik gaila, kad publika nebuvo kaip reikia nurimus, todėl dainų ir muzikos nebuvo galima rimtai pasiklausyti.

Aš manau, kad džiaugiasi visi, kurie parengime dalyvavo. Džiugioje nuotaikoje tikrai kultūriškai praleidome visą lietingą popietę.

Greta minėtų asmenų, įvairiuose prie "Dėdės" pastatymo darbuose talkavo: Ch. Aleksynas, V. Bunkus, J. Zajankauskas, V. Venckūnienė, I. Bimbienė, Sasna.

Rengėjai dėkingi režisieriui, programos dalyviams ir visiems prisidėjusiems šį darbą padaryti sėkmingu.

Rep.

Po miestą pasidairius

Transport Workers unija pikietuoja kai kurių laivų kompanijų prieplaukas, jų tarpe Isbandtsen prie 29th St., Brooklyne.

Iš San Francisco atsiliepė buvusio kunigo Walter A. Ryano advokatas. Jis sako, kad Ryan sutinka žmonai ir trims mergaitėms mokėti po $100 per mėnesį. Jo moteris reikalauja po $200 per mėnesį.

Advokatas sako, kad Ryan patsai su šeima išsiskyrė ir katalikų bažnyčia jo nevertė.

BROOKLYN, N. Y.

Liūdna Sukaktis

1962 metų balandžio 1 dieną sukako dveji metai kai mirė

Izabelė Sutkienė

Prabėgo jau dveji metai po jos mirties, mums mintyje rodosi, kad visai neseniai girdėjome jos kalbą, jos mielus žodžius savo šeimoje, jos troškimus kuo geriausio mūsų gyvenime.

Didžiu gailesčiu savo širdyse prisimename tą liūdną sukaktį ir linkime Tau, mūsų brangioji, amžinos ramybės.

IGNAS SUTKUS, vyras
BEATRICE, duktė
ANTANAS KRASNICKAS
žentas, ir anūkai

MASPETH, N. Y.

Mirus

Katrinai Reklienei

Liūdesio valandoj reiškiame nuoširdžią užuojautą jos dukteriai ir žentui, Josephine ir Alfonse Skirmontams, anūkui Pranui Kurlaičiui ir jo šeimai, gyvenantiems Brockton, Mass., ir dukteriai Katharine, sūnui Povilui ir marčiai Mary, gyvenantiems Maspeth, N. Y.

Ona ir Vincas Čepuliai,
Brooklyn, N. Y.

NAUJAS, PRAKTIŠKAS, IŠLEISTAS 1961 M.

Anglų-Lietuvių Kalbų Žodynas

IŠLEISTAS POLITINĖS IR MOKSLINĖS LITERATŪROS LEIDYKLOS LIETUVOJE

APIE 30,000 ŽODŽIŲ IR POSAKIŲ, 594 PUSLAPIŲ

STIPRIAIS AUDIMO APDARAIS

Kaina $3.50. Persiuntimą Apmokame

Modernine lietuvių kalba išdėstomi angliški žodžiai, puikūs išaiškinimai žodžių reikšmės bei prasmės.

Gaunamas "Laisvės" Knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas, money orderius ar čekius, rašykite:

"Laisvė"

102-02 Liberty Ave., Ozone Park 17, N. Y.